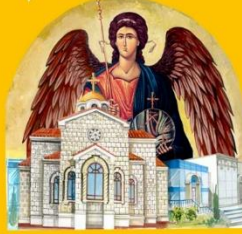

Свети Архангел Михаило

Српска Православна

Црква Ванкувер

БЕЛН АНЂЕО

ГОДИНА 2026

БРОЈ 42

НЕДЕЉА, 25. ЈАНУАР

10:00 СВЕТА ЛИТУРГИЈА

Освећење Славског колача и кољива

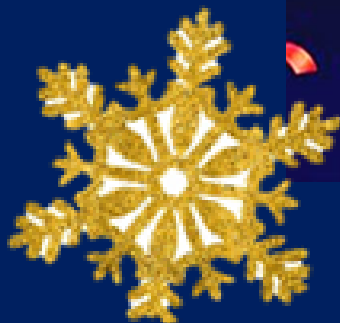
11:30 Ручак у сали

**12:15 Светосавска
припредба**

Припремају ђаци Српске Школе

Св. Василије Острошки и Ф.Г. Млада Србадија

уторак, 27. ЈАНУАР

Први Српски Архиепископ Св. Сава

10:00 Света Литургија

Освећење Славског колача и кољива

Храм Св. Архангела Михајла

7837 Canada Way, Burnaby BC

Добро Дошли

Садржај Божићног издања:

- Божићна посланица стр. 2
- Христовим рођењем разрешава се свена старог рођења стр. 4
Св. Григорије Богослов
- Црква свих светих, свете мошти стр. 6
Преподобни Ава Јустин Ђелијски
- Зашто се Пресвета Богородица поштује више од свих светаца стр. 10
Тихон Сисојев
- Слављење Празника Рођење Господа Исуса Христа стр. 12
Црквено предање, СПЦ Св. Василија Острошког, Осло
- Српска славна историја, Кумановска битка стр. 16
- Служба и сећања на покојне стр. 19
- Парохијске вести стр. 20
- Крајина као симбол и суштина историје српског народа стр. 23
Др Милош Ковић

English Section:

- Nativity Epistle p. 29
- The Nativity of our Lord Jesus Christ p. 31
St. Bishop Nikolay Serbian
- The Place of Holy Relics in the Orthodox Church p. 32
St. Justin Popovich
- Canonization of St. Mardarie p. 36
The Romanian Orthodox Metropolia of the Americas
- Lives of Saints p. 37
- Hagia Sophia - The Enduring Witness p. 38
Michael Whelton
- Schedule of Divine Services p. 41
- Parish News p. 42

"Христос се рађа -
славите! Христос с небеса
- у сусрет му изађите!

Христос на земљи -
унесите се!

Певај Господу сва земљо!
У весељу певај народе! -
Јер Он се прослави."

ХРИСТОС СЕ РОДИ!

ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!

БЕЛИ АНЂЕО

Црквено-народни часопис
Ц.Ш.О. Св. Арханђела Михаила

Редакција:

Главни и одговорни уредник:
Протонамесник: о. Синиша Милутиновић

Дизајн корице: Ненад Штрбац

Српска славна историја: Љубомир и др Зорица Котур

Рецензент, лектор и енглеска секција:

апсолвент теологије Љиљана Тољевић

Сарадници овог броја: Michael Whelton, Николај Петровић и Милица Ивановић

Штампа: Зоран Драгић

Датум издања: 7. јануар 2026

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА

АРХИЕПИСКОПА ТОРОНТСКОГ И МИТРОПОЛИТА КАНАДСКОГ

„Слава на висини Богу, и на Земљи мир,
међу људима добра воља!“ (Лк. 2, 14)

У Христу возљубљена браћо и сестре,
Празник Христовог рођења је чудо које превазилази сваки ум и свако разумевање - празник који обједињује небо и Земљу, видљиво и невидљиво, време и вечност. У њему се остварује древна тајна која је била сакривена од постања света: испуњава се оно што су пророци најављивали и чему се свеколика твар надала - да се Невидљиви јавља у телу, да се Неприступни приближи човеку, да се Бог обуче у људску слабост да би човека обукао у Своју славу. Вечност се сусреће са временом, небо се спушта на земљу, а земља уздиже ка небу.

У празнику Христовог рођења се, драга моја децо духовна, небо и земља целивају јер се у Витлејемској пећини родио Онај који све држи речју силе своје. Бог, који је створио човека по лику својем, постаје човек по љубави својој. Као што вели свети Атанасије Велики: „Бог се оваплотио да бисмо ми постали богови по благодати.“ У том светом тренутку отварају се двери вечности и анђели, гледајући чудо неисказане смирености, запевахе прву химну Новог завета: „Слава на висини Богу, и на

земљи мир, међу људима добра воља.“

Од тог часа више ништа није исто. Сила која је створила свет сада почива у повоју детета; Онај који храни све живо сада се храни млеком Мајке; Онај који седи на престолу херувимском сада лежи у јаслама. У томе је дубина божанске љубави: Он, који је богат, постаје сиромашан; онај који је вечан, улази у време; онај који све обухвата, прихвата да буде обухваћен рукама једне мајке. Као што каже свети Григорије Богослов: „Он који је богат постаје сиромашан, јер преузима на Себе сиромаштво моје да бих ја био обогаћен Његовом божанском пуноћом.“

У Витлејему, месту хлеба, родио се Онај који је Хлеб Живота. У мрачној пећини земље засијала је с ветлост која обасјава сваког човека који долази на свет. Овај дан је уистину почетак новог човека јер Бог није послао поруку са неба, већ је сам сишао међу нас, да би нас вратио у заједницу љубави и мира. „И Реч постаде тело и настани се међу нама, и видесмо славу Његову“ (Јн. 1, 14). Он долази као дете - беспомоћан, али свемоћан љубављу. Свети Григорије Богослов каже: „Онај који је био без мајке на небу, родио се без оца на земљи.“ Тако се јавља чудо спасења — Бог узима тело да би човека обожио, да би оно што је пало било подигнуто, оно што је изгубљено било нађено.

Док свет тада, као и данас, говори о миру, а ратује, Христос доноси мир који није од овога света. Он каже: „Мир вам остављам, мир свој вам дајем; не дајем вам га као што свет даје“ (Јн. 14, 27). Тај мир није тишина без немира, већ присуство Бога у срцу човека. Свети Серафим Саровски нас учи: „Стегни дух мира и хиљаде око тебе ће се спасти.“ Зато прави Божић не почиње у кући, него у души; не мери се свечарским трпезама, већ топлином срца које прашта, трпи и воли. Христос није дошао у палату, већ у пећину;

није обукао злато, већ смирење; није сишао са силом, већ са љубављу. Родио се у сиромаштву да би нас обогатио, у смирењу да би нас узвисио.

„Народ који седи у тами виде светлост велику“ (Ис. 9, 2). У тами греха, неправде и страха, засијала је Светлост која се не може угасити. У сваком веку има немира, али у сваком времену Бог шаље светлост која води. Свети Николај Жички рече: **„Без Христа и највећа светлост постаје тама, али са Христом и у тами сија светлост.“** Ако желимо да та светлост не угасне, треба да чувамо веру и срце као кандило, додајући уље молитве, праштања и љубави.

Свети апостол Павле нас подсећа: „А мир Божији, који превазилази сваки ум, чуваће срца ваша и мисли ваше у Христу Исусу“ (Фил. 4,7). Истински мир почиње онда када престанемо да осуђујемо, када уместо гнева принесемо молитву, а уместо сујетне горчине - разумевање и љубав. Тај мир није усамљен, нити се рађа у самоћи, него у заједници љубави и вере. Христос се није родио сам, већ у сабрању људи и анђела: око Њега су били Пресвета Богородица, Праведни Јосиф, пастири и мудраци - као знамење да се спасење не догађа у изолацији, већ у заједништву. „Где су двоје или троје сабрани у име моје, онде сам и ја међу њима“ (Мт. 18,20). Свака породица која се моли заједно, која благосиља хлеб и дели га са ближњима, постаје мала Црква - нови Витлејем. Свети Јован Златоусти каже: **„Нема ничег тако сродног Христу као љубав.“** Нека зато Божић у нашим домовима буде дан праштања и помирења, дан када наше срце постаје јасле у којима Христов мир почива.

Божић нас позива да не гледамо у прошлост са жалашћу, нити у будућност са страхом, него у садашњост са вером. Јер Христос је ту. Он је са нама. Он није Бог далеке славе, већ Бог блиске љубави. Када утешимо ожалашћеног, нахранимо гладног, посетимо болесног, када пружимо руку човеку у невољи - Христос се поново рађа у свету. **„Заиста вам кажем: кад учинисте једноме од ове моје најмање браће, мени учинисте“** (Мт. 25, 40).

Зато, ако желимо да Га истински прославимо,

прославимо Га делима љубави, а не празним речима. Пружимо мир тамо где влада немир, осмех тамо где је туга, светлост тамо где је сенка. Понављам, данас када многи говоре о миру а живе у немиру, када траже љубав, а страхују од ближњег, када се хвале слободом а робују страстима — ми имамо један једини лек, истински лек, имамо Христа, Цара мира и љубави.

Он је Онај који је сјединио небо и Земљу, Бога и човека, да више никада не буду раздвојени. У Њему се помири сва твар, јер је Он постао наш мир, наша светлост и наше примирење. Као што нас учи свети Атанасије Велики: **„Бог се оваплотио да би човек постао бог по благодати.“** То је смисао и дубина Божића - да човек поново пронађе своје изгубљено достојанство, да постане живи храм Духа Светога, обиталиште љубави која не пролази.

Зато, нека овај свети дан буде почетак нашег унутрашњег препорода. Да се у тишини срца покајемо, очистимо и умиримо, како би у нама могао да се роди Христос - не као пролазан гост, него као вечни домаћин наше душе. Јер где се Он настани, тамо ишчезава страх, умире немир и ниче радост која нема краја.

Нека се зато и у нашим домовима зачује анђеоска песма: **„Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља!“** И нека то не буде само празнична мелодија, већ нека постане ритам нашег живота - свакодневна молитва и сведочанство да је Бог, заиста, са нама, Емануил. Нека се Његова светлост усели у свако срце, Његов мир у сваку породицу, Његова љубав у сваку душу.

**Мир Божији, Христос се роди -
Ваистину се роди!**

**Срећна и Богом благословена
2026. година Господња.**

Са очинском љубављу,
ваш молитвеник пред Богом,

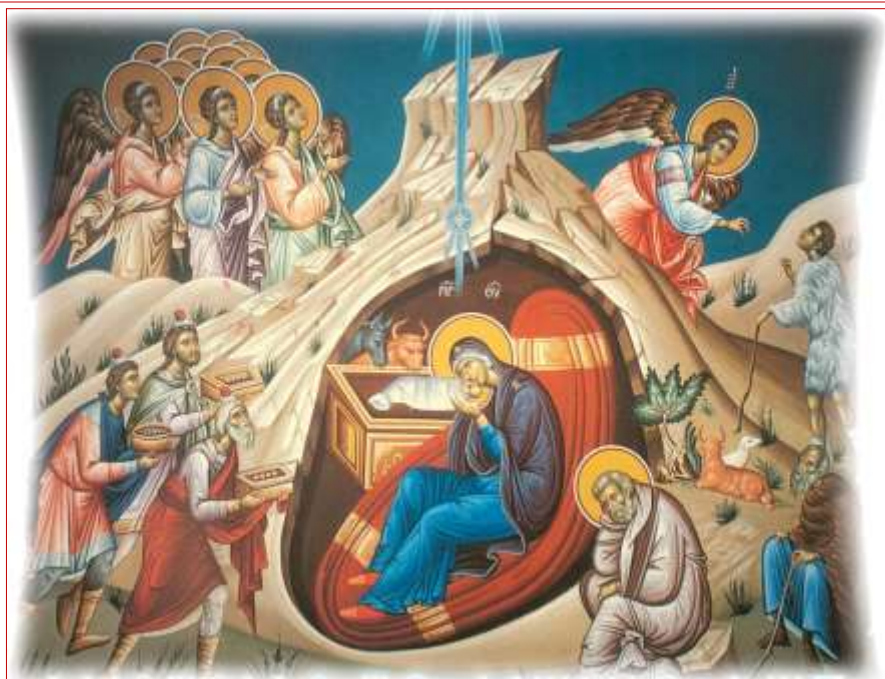
✠ **Архиепископ торонтски и Митрополит
канадски Митрофан**

*(1) Христос се рађа – славите!
Христос са небеса – сусрећите!
Христос на земљи – узвисите се!
Певајте Господу сва земљо!*

Христовим рођењем разријешен си свега старог рођења

Св. Григорије Богослов

И да обоје заједно кажем: Нека се узвеселе небеса и радује земља – зарад Наднебескога који постаде Земаљски. Христос је у телу – страхом и радошћу обрадујте се. Страхом – услед греха, радошћу – ради наде. Христос је од Дјеве: жене девствујте, да Христу мајке постанете. Ко се не би поклонио Ономе од почетка? Ко не би славио Последњега?

(2) Опет се тама развејава, опет настаје светлост. Опет Египат бива кажњен тамом, опет стуб светлости обасјава Израил. Народ који седи у тами незнања нека види велику светлост богопознања. Старо прође – ево све ново постаде. Слово (старозаветно) се повлачи. Дух осваја. Сенке нестају. Истина наступа. Мелхиседек се испуњује. Онај који је без матере постаје без оца: без мајке претходно, а без оца у другом. Закони природе се укидају јер треба да се испуни горњи свет. Христос заповеда, немојмо се успротивити.

Сви народи запљескајте рукама, јер нам се роди Дете, Син нам се даде, Којега је власт на рамену Његовом – јер се узноси заједно са Крстом – и назива се име Његово: Анђео Великог – то јест Очевог – Савета. Нека Јован узвикне: „Припремите пут Господњи“. И ја ћу узвикнути значење овога дана: Бестелесни се оваплоћава, Реч (Логос) добија дебљину тела, Невидљиви бива виђен, Недодирљиви постаје опипљив, Ванвремени добија почетак, Син Божји Син човечји постаје, Исус Христос – јуче и данас и у векове исти.

Нека се Јудеји саблажњавају. Нека се Јелини (незнабошци) потсмевају. Нека јеретици болују од брбљарија. Повероваће онда када Га виде да узлази на небо. Ако ли не тада, онда када буде долазио са неба и као Судија заседао.

Путуј са звјездом и са мудрацима принеси даре: злато и тамјан и смирну – као Цару, и као Богу, и

као за тебе умрломе.

(3) Но то ће бити касније. А сада је празник Богојављења, то јест Рођења (Божића). Јер се обоје тако називају: два имена дата једном догађају. Јер се Бог јави људима рођењем. Прво као Бог: Онај Који Јесте и свагда Јесте из Свагдасуштога, а изнад узрока и разлога – јер нема већег логоса од Логоса (нема вишег смисла од Смисла); а друго (човек): постао је касније ради нас – да би Дародавац бића даровао и добробиће. Или, боље речено, пошто смо услед зла отпали од добробића, да нас у исто поново врати кроз оваплоћење. Име пак јављању је Богојављење, а рођењу Рождество (Божић).

(4) То је наше светковање. То данас празнујемо: Божји долазак људима – да бисмо ми Богу дошли, или, да тако кажем погодније: повратили се. Да свучемо са себе старог човека и да се у новог обучемо. И као што смо у Адаму умрли, тако у Христу да оживимо. Да се са Христом заједно родимо, и сараспнемо, и сапогребемо, и саваскрснемо. Јер треба да доживим добри повратак. И као што су грехом Адамовим од добрих ствари дошле жалосне, тако ће са Христом од жалосних опет повратити се добре. Јер тамо где се умножио грех, онде се још већма умножи благодат.

(6) Зато да то оставимо јелинима (многобошцима) и паганским надменим приредбама и светковинама, који боговима називају оне којима пријају мириси спаљиваних жртава, и који божанству своме на одговарајући начин служе трбусима, пошто су зли измишљачи и жречеви и следбеници злих демона.

Ми пак, који смо поклонници Логоса, ако и треба у нечему да уживамо, уживаћемо у речи и закону божанском и у приповедањима о другим (догађајима) и о оним који сачињавају данашњи празник – да нам уживање буде својствено и блиско Ономе који нас је сазвао.

(13) На многе начине је човек раније био васпитаван, због многих грехова које је корен зла произрастао по разним временима и узроцима: речју Божјом, законом, пророцима, добротинствима, претњама, казнама, водама, пожарима, ратовима, победама, поразима, знацима са неба, знацима из ваздуха, са земље, из мора; неочекиваним људи, градова и народа променама. Свим тим настојало се избрисати зло. На крају потребује јачи лек због опаких болести – међусобних убистава, прељуба, погажених заклетви, неприродних манија људи, и због највећег од свију и првога зла – идолопоклонства и преношења поклоњења са Творца на створења.

О, новoga ли мјешања! О, чуднога ли сједињења! Онај који Јесте постаје, и Нестворени ствара се, и Несмјестиви бива смјештен

Па, пошто је то потребовало већу помоћ, већу и добија. А то је био сами Бог Логос, Предвечни, Невидљиви, Необухватљиви, Бестелесни, Почетак од Почетка, Светлост од Светлости, Извор живота и бесмртности, верни Одроз прволике Лепоте, Печат неизменљиви, Слика истоветна. Очев Израз и Реч долази у Своју слику, у човека, и тело узима ради мојега тела, и с душом умном се сједињује ради моје душе, очишћујући слично сличним. И у свему, осим у греху, постаје човек, зачет од Дјеве, која је и душом и телом предочишћена Духом – јер је требало и рођење почастовати и девственост испоштовати – и произашао је из мајке Бог са примљеним телом, Један од двоје супротних – тела и Духа, од којих је једно обожило а друго се обожило. О, новoga ли мјешања! О, чуднога ли сједињења! Онај који Јесте постаје, и Нестворени ствара се, и Несмјестиви бива смештен, кроз разумну душу која је посредовала између Божанства и грубости тела, и Богати осиромашује, јер узима сиромаштво мојега тела, да бих се ја обогатио Његовим Божанством, и Онај који је пун празни се. Умањује се за кратко од Своје славе, да бих се ја причестио Његовом пуноћом. Какво је то богатство доброте! Каква је то тајна ради мене!

Имао сам удела у лику Његовом и нисам сачувао. Сада Он узима удела у телу моме, да би и лик спасао и тело обесмртио. И тако другу заједницу заједничари, много преславнију од оне прве, утолико што је тада дао нама оно боље, а сада узима удела у лошијем. То је од оног првог богоприличније. То је узвишеније за оне који ум имају.

(14) Шта ће нам на то рећи клеветници (јеретици), горке рачунције Божанства, оптужитељи онога што је за похвалу, мрачњаци око светлости, неуки у мудрости, за које Христос узалуд умре, некорисна створења, творевине Лукавога? Зар за добротинство оптужујеш Бога? Зар је зато Он мали што је ради тебе смирен? Зар зато што је Пастир Добри који душу полаже за овце дошао по изгубљену овцу на горе и планине где си ти приносио жртве, и нашао залуталу овцу и нашавши узео је на рамена на којима је и дрво

Крста, и узевши повратио је у виши живот, и повративши је прибранио је онима који су остали (тј. анђелима)?

Логос долази у Своју слику, и тијело узима ради мојега тијела, и с душом умном се сједињује ради моје душе, очишћујући слично сличним

(17) А сада ми празнуј трудноћу Дјеве и поскочи радосно, ако и не као Јован из утробе, а оно као Давид при полагању ковчега завета. И поштуј попис народа, којим си ти записан на небесима. И рођење Христово поштуј, којим си разрешен од свега старог рођења. И Витлејем мали почастуј, који те је повратио Рају. И поклони се јаслама због којих си, будући бесловесан, нахраћен од словесности – Логоса.

‘Познај као во својега господара’, као што ти заповеда Исаија, и као ‘магарац јасле Господа својега’, ако неко буде од чистих и под законом и од оних који преживање речи узносе и који су погодни за жртвовање, или пак неко од оних за сада нечистих и који нису за јело и за жртву и припадају незнабожачком уделу.

Путуј са звездом и са мудрацима принеси даре: злато и тамјан и смирну – као Цару, и као Богу, и као за тебе Умрломе. Прослављај са пастирима. Запевај песму са анђелима. Састави хор са арханђелима. Нека буде заједнички празник небеских и земаљских сила. Уверен сам да се и оне сарадују и сапразнују с нама данас, пошто су човекољубиве и богољубиве.

(18) Само једно омрзни око Христовог рођења – Иродово убиство деце витлејемске или, можда боље, успоштуј и ту жртву која је истог узраста са Христом, жртвовану пре Опште Жртве.

Ако бежи у Египат, добровољно бежи с Њим, јер је добро бежати са прогоњеним Христом. Ако се у Египту задржи дуже, позови Га из Египта, где је добро поштован као Бог. Проходи беспрекорно кроз све Христове узрасте и снаге, као ученик Христов. Очисти се. Обрежи се. Скини онај покривач од рођења. После тога поучавај у храму. Изагнај оне боготрговце. Буди каменован, ако и то треба претрпети. Провешће те кроз оне који те гађају. Добро знам да ће проћи и кроз њих, као Бог, јер се Логос не може каменовати.

Празничне беседе Григорија Богослова, превео владика Атанасије, Требиње – Врњачка Бања, 2001.

Увијек актуелну бесједу 38. на Богојављење тј. Рођење Христово, чије одломке доносимо, свети Григорије Богослов изговорио је у Цариграду, почетком 380. или 381. године.

ЦРКВА СВИХ СВЕТИХ

Свете Мошти

Преподобни Јустин Ћелијски

Нема сумње, материја је најзагонетније, најтајнственије и најсложеније заступљена у Богочовечанској Личности, пуноћи "која све

материја узвеличана божанским величањем, и ушла у благодатно-врлински подвиг обогочовења, охристовљења. Бог је постао тело, постао човек, да би се сав човек, све тело испунило Богом, и Његовим чудотворним силама и моћима. Са Богочовеком Господом Христом, са Његовим телом материја је сва кренула Христовим путем: путем обогочовења, преображења, освећења, васкрсења, вазнесења ка надхерувимској слави и вечности. И све то бива и све се то збива кроз Богочовечанско тело Цркве, која и јесте Богочовек Христос у васцелој пуноћи своје Богочовечанске Личности, пуноћи "која све

људском телу. Мозак?! - Каква се све чудеса и тајанства збивају између његове материје и душе! Свеколико је искуство рода људског: ничим се та тајанства не могу докучити и сазнати. Тек нешто-нешто од тога доступно је људском чулно-разумном испитивању. Исто тако и срце човеково - саткано све од самих небоземних тајни. Тако саткани и - свака ћелија у телу људском, и сваки молекул, и сваки атом.

Све и сва је на свом тајанственом путу ка Богу, ка Богочовеку. Јер створена Богом Логосом, материја је самим тим Богоцентрична. Поред тога, Својим доласком у наш земаљски свет, и Својим целокупним Богочовечанским домостројем спасења света, Господ Христос је очигледно показао да је не само душа него и материја створена од Бога и за Бога, и да је Богочовек и за њу све и сва као и за душу.

Јер саздана Богом Логосом, материја је сва својим најунутрашњијим нервом - богочежњива, христочежњива. Очигледан доказ тога је то што је Бог Логос постао тело, постао човек . Тиме је

испуњава у свему."

Тим богочовечанским живљењем својим у Цркви тело се, као материја, као вештаство, освећује Духом Светим, и тако отројичује Светом Тројицом.

На тај начин материја постиже сво врховни божански смисао и циљ, своје вечно блаженство и своју богочовечанску бесмртну радост. Светост Светитеља, светост и њихове душе и њиховог тела је од њиховог благодатно-врлинског живљења у богочовечанском телу Цркве Христове.

Таква светост обухвата целокупну личност човекову: сву душу и тело, све што улази у тајанствено устројство човекова бића. Светост Светитеља се не задржава само у души њиховој, већ се неминовно распростире и на тело њихово, те је у Светитеља свето и душа и тело. И ми, побожно поштујући Светитеље, поштујемо целокупну личност њихову, не раздељујући при томе свету душу од светог тела. Отуда је побожно поштовање светитељских

моштију природан саставни део побожног поштовања и молитвеног призивања Светитеља. Све то сачињава један недељиви подвиг, као што душа и тело сачињавају једну недељиву личност светитељску.

Очигледно, Светитељ за живота на земљи непрекидном и једнодушном благодатно-врлинском сарадњом душе и тела свог, постиже светост личности своје, испуњује и душу и тело благодаћу Светога Духа, и тако их претвара у сасуде светих тајни и светих врлина. Стога је сасвим природно указивати побожно поштовање и једном и другом светом сасуду Божје благодати. Јер благодатна сила Христова прониче, облагодатљује све састојке човекове личности и сву личност као целину. Непрекидним еванђелским подвизима Светитељи постепено испуњују себе Духом Светим, тако да и света тела њихова, по речи светог Апостола, постају храмови Светога Духа. Уселивши Христа вером у срца своја, а Бога Оца делотворном љубављу и испуњавањем заповести, утврдивши се у Духу Светом благодатним подвизима, Светитељи се отројичују, постају обитељи Свете Тројице, храмови Бога живог, и сав им живот протиче: од Оца кроз Сина у Духу Светом.

И поштујући побожно свете мошти светитељске, Црква поштује храмове Светога Духа, храмове Бог живог, у којима Бог благодаћу живи и после телесне смрти Светитеља, и по премудром благовољењу Свом чини чудеса из њих и кроз њих. И та чудеса, која бивају од светих моштију, посведочавају да је побожно поштовање њихово од стране људи угодно Богу. Побожно поштовање светих моштију, засновано на њиховом чудотворству, води порекло из Божанског Откривења. - Још у Старом Завету Бог је благоволео да свете мошти неких Својих угодника прослави чудесима.

Тако је од додира светих моштију пророка Јелисеја васкрсао мртавац. Гроб и кости пророка, који је Јеровоаму претсказивао разрушење идолских олтара, били су у великом поштовању код Јудејаца. Патријарх Јосиф оставља завештање синовима Израилевим да чувају кости његове у Египту, и при одласку однесу их у земљу обећану. Нови Завет је уздигао тело људско на небивалу, божанску висину и прославио га славом какву немају Херувими и Серафими. Благовест је Новог Завета о телу: смисао и циљ тела људског је да заједно са душом стекне и наследи живот вечни у блаженству вечном. Господ Христос је дошао да спасе=охристи=обожи=обогочовечи целога човека, то јест и душу и тело, и да им васкрсењем осигура победу над смрћу и живот вечни. И нико никада није тако прославио тело људско као што је то учинио Господ Христос васкрсењем својим са телом и вазнесењем тела на небо и вечним седењем у њему с

десне стране Бога Оца. На тај начин Васкрсли Господ је унео залог васкрсења у природу људског тела и - "сваком телу пропути пут у живот вечни". Од тада човек зна да је тело стврено за вечност кроз богочовечност, и да је његов божански посао на земљи: заједно са душом борити се за живот вечни, борити се свим благодатно-врлинским средствима, и тако облагодатити себе, испунити себе благодаћу Божјом, претворити себе у храм Духа Светога, у храм Бога живог. Имајући у виду да је овакав новозаветни циљ тела људског постигнут и остварен у личностима Светитеља, хришћани и указују побожно поштовање телима светитељским, светим моштима њиховим - као светим храмовима Духа Светога који благодаћу својом борави у њима.

Но Свето Откривење показује да по неизмерном човекољубљу Свом Дух Свети борави благодаћу Својом не само у телима Светитеља већ и у одећи њиховој. Тако, убруси светог Апостола Павла исцељују болеснике и изгоне нечисте духове; плаштом својим пророк Илија удара по води, раздваја воду Јордана и сухим коритом прелази Јордан са својим учеником Јелисејем; то исто са истим плаштом чини сам пророк Јелисеј по узећу Илијином не небо. А све то има своју божанску потврду и објашњење у божанској сили која је боравила у хаљинама Спаситељевим, које су обавијале Његово пречисто божанско тело.

Штавише, по неисказаном човекољубљу Свом, Божански Господ чини да слуга Његовог Божанства чине чудеса не само телом и оделом већ и сенком тела свог, што сведочи догађај са светим Апостолом Петром: његова сенка исцељује болеснике и изгони нечисте духове. Бесмртна блавест Светог Откривења о светим моштима и њиховом побожном поштовању посведочена је и непрекидно се посведочава Светим Предањем од апостолскога доба до данашњег дана. Безбројне су свете мошти светих Угодника Божјих широм православнога света. Чудеса њихова су неизбројна. Побожно поштовање њихово од стране православних хришћана је посвеместно.

И то несумњиво зато што свете мошти чудотворством својим побуђују њих на побожно поштовање њихово. Од самог почетка, у апостолско доба, хришћани су побожно чували чесне мошти Светог Претече и светих Апостола, те су оне могле доћи до нас; а за време гоњења они су склањали и скривали по домовима својим свештене остатке тела светих Мученика. И од тада па све до данашњег дана свете мошти светих Угодника Божјих чудесима својим разливају бесмртну радост богочовечанске вере наше по срцима православних хришћана.

Сведочанства о томе безбројна су; навешћемо само неколико. Како су свечано преношене и сретане свете мошти Светитеља, дирљиво описује Свети Златоуст у својој Похвалној речи о Светом Игњатију: "Ви житељи Антиохије, отпустили сте епископа и примили мученика; отпустили сте га с молитвама а примили с венцима; и не само ви него и сви житељи успутних градова. Замислите, шта су све они морали осећати при повратку светих остатака његових! Каквом су се слашћу наслађивали! У каквом усхићењу били! Како су се радовали!

Каквим су похвалама одасвуд обасипали венценосца! Као што храброг ратника, који је победио све своје противнике и у тријумфу иде са бојишта, усићено сусрећу гледаоци, не дају му чак ни на земљу да стане, него га подижу и на рукама носе дома, обасипајући га безбројним похвалама, - тако исто су и овог Светитеља сви житељи градова, почињући од Рима носили на својим раменима и предали нашем граду, славећи венценосца, хвалећи победника... У то време свети Мученик је је даровао благодат свима тим градовима, утврдио их у побожности; а од тога доба па све до данас он обогаћује ваш град."

Говорећи о чудотворној сили светих моштију, Свети Јефрем Сиријски вели о светим Мученицима: "Они и по смрти дејствују као живи, исцељују болне, изгоне ђаволе, и силом Господњом одбијају сваки зли утицај њихов. Јер је у светим моштима свагда присутна чудотворна благодат Светога Духа".

При открићу светих моштију Светога Гервасија и Протасија Свети Амвросије се обраћа слушаоцима и говори са побожним усхићењем: "Ви сте дознали, и чак сами видели многе који су се ослободили демона, а још више таквих који су се само руком коснули одеће Светих, и одмах се излечили од својих болести. Обновила су се чудеса древних времена од онога доба откако се доласком Господа Исуса излила на земљу благодат преизобилна: ви својим очима видите многе где су се исцелили као неком сенком Светих.

Колико се убруса предаје из руке у руку! Колико хаљина које су биле положене на свештене остатке и од самог додира постале лековите, траже верни једни од других. Сви се труде да их се макар мало дотакну, и ко их се дотакне, оздрављује .

Образлажући зашто хришћани указују побожно поштовање светим моштима, Свети Амвросије благовести: У телу Мученика ја поштујем ране примљене за име Христово; поштујем успомену онога који живи бесмртношћу врлина; поштујем освећени прах исповедањем Господа; поштујем у праху семе вечности; поштујем тело које ме поучава љубити Господа и не бојати се смрти за Њега... Да, ја

поштујем оно тело које је Христос удостојио мучеништва, и које има царовати са Христом на небу . Говорећи о чудотворству светих моштију, блажени Августин вели:

О чему другом сведоче та чудеса ако не о вери која проповеда да је Христос Васкрсао у телу и Вознео се са телом на небо? Јер и сами Мученици били су мученици=сведоци те вере. За ту веру они су положили живот свој, и добили могућност да све ово измољују од Господа. Ради те вере они су претходно показали необично трпљење, да би се затим појавила таква сила у овим њиховим чудесима .

Свети Дамаскин, сумирајући животворно учење Светога Писма и Светога Предања о побожном поштовању светих моштију, херувимски благовести из олтару своје богоносне христолике душе: "Светитељи су постали по благодати - оно што је Господ Христос по природи - То јест постали су богови по благодати: чиста и жива обиталишта Божја. Јер говори Бог: Уселићу се у њих, и живећу у њима и бићу им Бог . Притом, Свето Писмо говори: Душе праведника су у руци Божјој и смрт их се неће дотаћи . Јер смрт Светаца је пре сан неголи смрт. И: Драгоцен је пред Господом смрт Светаца Његових . Према томе, шта је драгоценije него бити у руци Божјој? Јер Бог је живот светлост, и који се налазе у руци Божјој налазе се у животу и светлости. А да Бог и преко ума - обитава у телима Светаца, сведочи свебожји Апостол: Не знате ли да су тела ваше храм живећег у вама Духа Светога ? Господ је Дух.

И још ова еванђелска истина: Ако ко поквари храм Божји, поквариће њега Бог: јер је храм Божји свет - а то сте ви ! Стога, како не поштовати побожно одухотворење Божје, одухотворена телесна жилишта Божја? Јер они, будући живи, са смелошћу стоје пред Богом. Господ Христос нам је даровао мошти Светаца као спасоносне изворе који точе разноврсна добротина и изливају миро слаткомирно.

Нека нико у то не сумња! Јер када је по вољи Божјој из кршевите и тврде стене у пустињи потекла вода за жедни народ , и из магареће чељусту за жеднога Самсона , зар је онда невероватно да из моштију светих Мученика изобилно тече миомирно миро? Несумњиво тече, по свемогућству Божјем и по Божјем поштовању и уважавању Светаца. По старозаветном закону, ко се дотакао мртвога тела сматран је за нечистога седам дана . Али Свечи нису мртви. Јер од како је Онај који је сам Живот и Виновник живота, био убројан у мртве, ми већ не називамо мртвима оне који су уснули, преминули у нади на васкрсење и са вером у Њега,

ми их не називамо мртвима. Та и како може мртво тело творити чудеса? И на који се начин кроз свете мошти изгоне демони, удаљују болести, лече болни, прогледају слепи, очишћавају губави, прекраћују искушења и невоље, и сваки добри дар од Оца светлости силази на оне који моле се чврстом вером.

Васељенску веру Цркве о побожном поштовању светих моштију потврдили су богоносни Оци Светога Седмог Васељенског Сабора својом одлуком: "Господ наш Исус Христос подарио нам је мошти Светитеља као спасоносне изворе који изливају разноврсна добротинства на немоћне. Стога они који се дрзну одбацити мошти Мученика: ако се епископи - да се свргну, а ако су монаси и световњаци - да се лише општења .

У правилу 7. истог Васељенског Сабора вели се:

Ако су који свети храмови освећени без светих моштију Мученика, наређујемо да се у њима положе мошти уз уобичајену молитву.

Да је побожно поштовање светих моштију саставни део Богочовечанског домостроја спасења сведоче и ове чињенице: од најдубље светопредањске старине храмови су зидани на гробницама и моштима Светитеља, и света Литургија се врши једино на антиминосу у коме се налазе честице светих моштију.

Поред тог, богослужбене књиге, нарочито Минеји, препуни су молитава и песама које се односе на побожно поштовање светих моштију. А Житија Светих изобилују сведочанствима о њиховом чудотворном делању, разливајући по срцима православних хришћана бесмртну радост вере наше православне=богочовечанске.

Све у свему: тајна светих моштију је у срцу новозаветне светајне: оваплоћења Бога . Јер васцела тајна човечијег тела објашњена је оваплоћењем, отеловљењем Бога: Богочовеком Господом Исусом Христом. Отуда блавест, свеблавест о телу: Тело је за Господа и Господ за тело . А кроз тело човеково и сва твар, сва материја добила је свој божански смисао, богочовечански свесмисао . Јер човеком, освећеним у Цркви светим тајнама и светим врлинама,

освећује се, охристовљује се и твар, и материја. А уз то иде и ова радост: мироточивост многих светих моштију.

То мило чудо дато је светим моштима да покаже да су хришћани заиста "Христов мирис Богу (2.Кор. 2,15), миришу на Бога, на небо. Еванђелска је истина: грех је човеков - смрад пред Богом; и сваки грех смрди из ђавола. Кроз свете тајне и свете врлине хришћани постају "Христов мирис Богу." Отуда су и свете мошти Светитеља мироточиве.

Како треба приступати Светим Моштима?

Свете мошти угодника Божијих треба целивати са највећим поштовањем.

Мошти или честице моштију не смеју се дотицати рукама. Само се целива моштаник.

Поклонимо се два пут и прекрстимо, целивамо моштаник и поново се прекрстимо и поклонимо.

НЕ ПРИЧАЈТЕ У ЦРКВИ!

Онај ко у Цркви
разговара, чини
троструки тријех.

Прво, он гријеши
према самом себи јер
се не моли Богу.

Затим, гријеши према
оном са киме прича јер
ни њему не да да се
моли.

И, на крају, гријеши
према свима који су у
Цркви, тако што
скреће њихову пажњу,
па ни они не могу да
се моле.

Патријарх Павле

ЗАШТО СЕ ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА ПОШТУЈЕ ВИШЕ ОД СВИХ СВЕТАЦА?

Вијековима су људи који не иду у цркву збуњени поштовањем Пресвете Богородице. Многи од њих оптужују Православне хришћане за некакво идолопоклонство. Неке вјероисповијести, као што су Евангелисти, одбијају да укажу поштовање Пресветој Богородици.

Шта мора Црква одговорити својим противницима? Зашто она призива Пресвету Богородицу тако често у молитвама?

Ево како је један од најпознатијих богослова и светаца 19. вијека Игњатије Брјанчанинов (1807–1867), говорио о многим овим питањима. Он је чак написао веома детаљан трактат о црквеном поштовању Богородице Дјеве због тога што је Папа Пије IX објавио нову доктрину о безгрешном зачећу Богомајке. Други разлог писања овог трактата био је захтјев његових савременика да оповргну протестантске и световне аргументе таквог поштовања.

Зашто хришћани толико поштују Пресвету Богородицу?

То је због тога што је Дјева Марија родила самога Бога. Она је била једина личност, на овом свијету, у којој је Створитељ свијета боравио. Други праведници и праведнице примили су Божанско надахнуће захваљујући Светом Духу, наравно, а Богородица је била једина, која је примила Ријеч Божју (Логоса) тако да би се Он могао оваплотити. Свети Игњатије Брјанчанинов пише: „Овакав начин примања Бога очигледно да је јединствен у историји, изузетна, неупоредива појава, недостижна светим људима и светим анђелима, својствена само Богомајци. Богочовјек замијенио је Адама и постао зачетник одабраног народа; тако је и Богомати замијенила Еву и постала њихова мајка. Богочовјек је Цар Небески, свих људи и анђела; тако је и Богомати Царица Небеска, Царица свих људи и анђела“.

Зашто се Богородица поштује више од свих светих?

Велики углед Богородице није само због тога што је Она постала мајка Богочовјека, већ и због чињенице да је Она била једина, која је остала у непосредном контакту са Богом толико дуго, као што Свети Игњатије пише: „Приснодјева је изнад свих светих и због тога што је Она постала Богомати и захваљујући чињеници да је Она била најистрајнији и најпажљивији ученик науке коју је Богочовек проповедао. Прва ова одлика је подупрта другом, и тако је углед Богомајке постао најузвишенији“. На то указује и Свето Јеванђеље које се односи на Богомати:

„А Марија чуваше све ријечи ове и слагаше их у срцу својему“ (Лк 2,19).

Шта је највећи допринос Богородице?

Главни допринос Препоблагословене Дјеве је да се она спремила да у себи носи Спаситеља. То је био Њени лични и вољни чин самопожртвовања. Њена чедност, дубока љубав, потпуно самоодрицање и апсолутна

приврженост Богу ставила ју је изнад свих праведника и праведница Старог завјета. Свети Игњатије пише: *„Оно чему су највеће Божје слуге стремиле да постигну, Богомати је заправо постигла, захваљујући Богом јој послатој Божанској милости. Како ју је она извршавала? Најприје, Њено срце и утроба испунили су се Светим Духом. Њена утроба постала је храм Оваплоћеног Господа: духовна радост која се излива од присуства Господњег потпуно ју је обузела, према њеним сопственим ријечима. По правилу, света радост обузима оне људе који су имали среће да осете силу Светог Духа, па је природно да је Богородица била испуњена божанском радошћу. Чим се Богочовек родио, Она је Њему била најближа особа. Он је био у Њеном крилу и у Њеним рукама где је провео цијело Своје рано дјетињство; Он је био нераздвојан од Ње не само у својој раној младости већ и у младости и као одрастао човек- све до почетка његове јавне службе, која је трајала три и по године. Не постоји ниједна друга особа која је могла чути ријеч Божју толико дуго и толико изблиза. Не постоји ниједна личност која је могла пратити ријечи и дела Богочовјека тако дубоком и сталном пажњом и чувати их тако пажљиво и с љубављу“*.

Зашто се Дјева Марија зове Богомати? Како било ко може родити Вјечног Бога?

Исус Христос, рођен од Дјеве Марије, истовремено је и савршени Бог и савршени човјек. На основу учења званично објављеног на IV Васељенском сабору, Његове двије природе-људска и божанска- испољавају се у њему несливено, непромјенљиво, нераздељиво и нераздвојно. Свети Игњатије пише: „Богодјева, зачевши и родивши Бога и човека у једној истој особи, постала је Богомајком у правом смислу ове речи јер је Њен изданак Бог, док је истовремено Он и човек. Свети Јован Дамаскин кличе: „Родивши Бога који се кроз Њу оваплотио, зар Она заиста није Богомати?“ Дјева која постаје Богомати природно постаје Госпођа, Царица и Владарка свих разумних бића, како на земљи тако и на небу; али истовремено Она остаје Божанска творевина и Њеног Сина и Бога слушкиња. Родивши Жртву принету за грехе целог човечанства, Она је родила Жртву за сопствене грехе такође, јер је Она део људске расе такође. Њен Син је Бог, Творац, Господ, Искупитељ и Спаситељ.

Зашто Православна Црква одбија да вјерује у безгрешно зачеће Богородице Дјеве?

Папа Пије IX Римски издао је едикт 8. децембра 1854. године, које је објавило доктрину о безгрешном зачећу Богородице Дјеве као званично учење Римокатоличке Цркве. Према тој доктрини, Богомајка је рођена без првобитног гријеха, односно, Она је била апсолутно ослобођена од сваког гријеха. Православна Црква одбија ову доктрину и вјерује да је контрадикторна сотирологији (*доктрини спасења*) која је установљена у доба Васељенских сабора. Заправо, сама Богородица, у Јеванђељу по Луки, изјављује да је Исус Христос Њен Спаситељ. Овако Свети Игњатије пише: „Милостива Приснодјева тврди да је Бог који ју је довео на овај свијет Њен Спаситељ. Паписти јој приписују безгрешност и на основу ове тврдње показују невјерје у Божју свемоћ. Насупрот томе, Православна Црква велича Божју свемоћ и врховну силу која је створила жену зачету и рођену у гријеху неупоредиво већу од Херувима и неупоредиво славнију од Серафима који никада нису спознали гријех и који су остали постојани у светости. Велича душа моја Господа и

радује се дух мој Богу Спаситељу (Лк 1, 43), каже Преблагословена Дјева у свом одговору Јелисавети ка је касније, надахнута Светим Духом, гласно објавила

да је Приснодјева Богомати“.

Зашто се Хришћани обраћају Богородици као Мајци?

У Свом Страдању, Господ је објавио Јовану Богослову, који је стајао поред Његовог Крста, усиновљење Исусовој Мајци и према томе свим члановима Цркве такође као Њеним чедима. Читамо у Јеванђељу: „А Исус видјевши матер и ученика кога љубљаше гдје стоји поред ње, рече матери својој: Жено, ето ти сина! Потом рече ученику: Ево ти мајке! И од онога часа узе је ученик к себи“ (Јн 19, 26-27). „Кад је Господ већ искупио људе“, пише Свети Игњатије, „и кад је био близу тога да запечати чин искупљења својом драговољном смрћу на Крсту, Богомати је заједно са Његовим вољеним учеником, апостолом Јованом, стајала у близини. Господ се одједном обраћа Богородици која учествује у

Његовој искупљеничкој муци. Он јој додјељује одређена права која се тичу човјечанства; права која Она прима од Богочовјека која је заслужила њеним ставом и односом према Богочовјеку. Он је објављује мајком вољеног ученика, и кроз њега- Мајком цијеле обновљене људске расе, према мишљењу и тумачењима Светих отаца“.

Зашто се Црква тако често моли Богородици?

Хришћани вјерују да је Богомајка васкрснула и да ју је Бог узео у Своје Царство Небеско по Њеној смрти. Она је постала наш главни посредник и молитвеник за цијелу Цркву. То је због тога што никада нису нађене свете мошти Богородице иако се дијелови њене одјеће и појас сматрају светим. Свети Игњатије пише: „*Богомати је васкрсла из мртвих трећег дана по Њеном блаженом Успењу. Она сад живи у Царству Небеском и духовно и физички. Не само да Она живи у Царству Небеском него Она чак влада Царством Небеским. Тиме што је Мајка Цара Небеског, Она носи титулу Царице Небеске, Царице светих анђела и светих људи. Она је добила посебне моћи и посебну храброст да се пред Богом залаже за људску расу. Света Црква моли све највеће слуге Божје, све анђеле и арханђеле да се ' моле Богу за нас ' али моле Богомајку да ' нас спасе '.*“

Аутор: Тихон Сисојев

Превод Сања Симић Де Граф *Преведено из „Каталога добрих дјела“*

Кратка Молитва Богородици

"Богородице Дјево, радуј се, Благодатна Маријо, Господ је с тобом, благословена си ти међу женама, и благословен је плод трбуха твога, јер си родила Христа Спаса и Избавитеља душа наших."

Слављење празника Рођење Господа Христа

Шта да Ти, Христe принесемо поводом јављања Твог ради нас као човека? Та свака од творевина Твојих захвалност Ти изражава:

анђели певањем, небеса звездом, маги дарима, пастири дивљењем, земља пећином, пустиња јаслама, ми пак Мајком – Девом.
Боже од пре векова, смилуј нам се!

Својим оваплоћењем „Бог је на најочигледнији начин ушао у крвоток, у срце, у центар свега...“ И тако се открила свету тајна Божија „која је била скривена од постања света и нараштаја“ (Колошанима, 1, 26). Бог Логос оваплотио се да би „обновио нашу од греха овешталу природу“, јер није могао да подноси и гледа „како ђаво мучи људски род, него је дошао и спасао нас“. Зато Црква, славећи чудесно рођење Сина Божијег и пева Богородици:

Чудо над чудима у теби гледајући твар се радује, јер си зачала без семена и родила си неизрециво онога кога вођство анђела видети не може. Њега моли за душе наше.

Слављење рођења Господа Исуса Христа по телу почело је доста касно, јер први хришћани нису празновали рођендане. Они су имали у виду речи многострадалног Јова: „Не било дана у који се родих, и ноћи у којој рекоше: роди се дете“ (Књига о Јову, 3, 3), већ су славили мученички крај хришћана.

Имајући ово у виду, сасвим је онда разумљиво што се прво почело слављењем васкрсног дана – недеље и других празника, па чак и светог мученика Игњатија, а тек касније Божића. У првим хришћанским вековима Црква је славила празник Богојављења, када се Друго Лице Свете Тројице објавило на Јордану. Касније је Богојављењу додато и сећање на Христово рођење. Тако се истог дана славило крштење и рођење, а заједнички празник називао се општим именом Богојављења. Овај колективни празник славио је и друге успомене. Армени и данас заједно славе Богојављење и Божић.

Први подаци о слављењу Божића долазе из Египта око 200. године. У другој половини четвртог века, у Александрији се 6. јануара славио Божић заједно са Богојављењем. Из беседе светог Григорија Ниског 380. године, сазнајемо да су верни у Кападокији славили Божић 25. децембра. Захваљујући светом Јовану Златоустом празновање Божића уведено је у Антиохији 386. или 387. године. Свети Василије

Велики предложио је светом Григорију Богослову, да у Цариграду установи празник Христовог рођења, 25. децембра, а за то је имао сагласност и светог Јована Златоустог.

У Риму се почело са слављењем Христовог рођења још 354. године, а то значи да је празновање Божића било одељено од слављења Богојављења.

Као што Васкрсу претходи Велики пост, тако и Божићу претходи четрдесетодневни пост. Четрдесетодневни пост упражњавали су свети пророци Мојсије и Илија Тесвићанин, а Спаситељ се постом припремао у суровој пустињи за свој јавни рад. Слично Пасхи, Христовом васкрсењу, и Божић је у старим типацима називан тридневном Пасхом.

Пост пред Божић почиње на празник светог апостола Филипа (14. новембра). Отуда се овај пост у народу назива и Филиповим постом. Ако се пак празновање светих мученика Гурија, Самона и Авива (15. новембар) догоди, на пример, у среду, онда су Божићне покладе на празник светог апостола Филипа, а пост почиње на светог мученика Гурија, те, у том случају, наш народ Божићни пост назива и *Гуријевим постом*...

Наш „рај није место које се налази на мапи“. То је стање душе. Када једна личност зна Бога и живи у заједници с Њим, то је рај. Када једна личност не зна за Бога и живи у заједници са својим ништавилем, то је смрт и пакао, то је „заборављена земља“ (Псалам,

87, 12). Да личност која зна Бога заиста живи потврђује Господ када каже: „А ово је вечни живот да познају тебе јединога истинитога Бога и кога си послао Исуса Христа“ (Јован, 17, 3).

Родивши Господа срце Пресвете Дјеве постало је шире од небеса. Духовни рај и Дрво живота израсло је на земљи. Сви Адамови потомци позвани су да једу плодове овог Дрвета.

Свима онима који су у заједници са Господом Дух свети поручује: „Ономе ко победи даћу му да једе од дрвета живота које је у рају Бога мога“ (Откривење, 2, 7). То исто обећава својим истинским следбеницима и Спаситељ кад каже: „Ево долазим ускоро, и плата моја са мном, да дам сваком по делима његовим. Ја сам Алфа и Омега, Први и Последњи, Почетак и Свршетак. Блажени су који творе заповести његове, да имају право на Дрво живота, и да уђу на капије у Град“ (Откривење, 22, 12-14).

Дрво живота процвета од Дјеве и нама се непрестано упућује позив да једемо његове плодове да би били живи. „Заиста,

заиста вам кажем“, говори Господ, „ако не једете тела Сина Човечијег и не пијете крви његове, немате живота у себи. Који једе моје тело и пије моју крв има живот вечни, и ја ћу га васкрснути у последњи дан. Јер тело моје истинско је јело, и крв моја истинско је пиће“ (Јован, 6, 53-55).

Постоји тесна веза између Спаситељевог првог доласка у свет, као Спаситеља, и другог, као Судије, када ће да суди свету. То се врло лепо види како из старозаветних текстова који се читају у службама уочи Божића, а такође и у црквеним песмама. На то нас подсећају и две престоне иконе на нашим иконостасима. Икона Богомајке са Богомладенцем – Сином Божијим, који се „изгледом нађе као човек“ (Филипљанима, 2:7),

подсећа нас на његов први долазак. Друга престона икона, на којој је Спаситељ изображен као Цар и Господ, подсећа нас на Судију, на други Господњи долазак на земљу. Зато се наш живот на земљи не може замислити без два Христова доласка.

Када буде дошао други пут „у слави својој и сви свети анђели са њим“ (Матеј, 25, 31) праведници ће отићи у „живот вечни“ (Матеј, 25, 46). Два Христова доласка сећамо се и после сваког причешћа светим тајнама Тела и Крви Господње када Му кажемо: „Ово Причешће нека ми буде на радост, здравље и весеље; и на твом страшном Другом доласку удостој мене грешника да станем са десне стране славе твоје...“

Долазак Сина Божијег у свет најављен је и доживљен као велика радост. Благовесник Гаврило, тајновидац Божијег оваплоћења, објављујући у презреном Назарету Пресветој Дјеви Марији вест да ће родити сина и наденути му име Исус, поздравио ју је речима: „Радуј се, благодатна“ (Лука 1, 28). Та радост је присутна за све ово време у Цркви.

Анђео Господњи је објавио и рођење Спаситељево витлејемским пастирима рекавши им: „Не бојте се; јер вам, ево, јављам радост велику која ће бити свему народу“ (Лука, 2, 10). Убрзо се с анђелом појавио анђелски сабор, који хваљаше Бога говорећи: „Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља“ (Лука, 2:14). Анђели су од вечности одређени да служе Господу Исусу Христу – Анђелу Великог Савета. Зато се Он и слика у кругу сабора анђелских бестелесних сила. Знајући да је Спаситељ Анђео Великог Савета наш писац службе светог праведног Стефана Штиљановића унео је у службу богородичан који почиње речима: **Анђела Великог Савета имала си, Богородице, у утроби Својој...** Христово рођење донело је свету ону радост коју овај свет не може дати, а ни одузети.

То је радост о којој говори Спаситељ у својој првосвештеничкој молитви када каже Оцу свом небеском: „А сада долазим теби, и ово говорим на свету, да имају радост моју испуњену у себи“ (Јован, 17, 3).

„Па ипак, од самог свог почетка хришћанство је било проглас радости“, каже покојни отац Александар Шмеман, „једине могуће радости на земљи. Оно објављује као немогућу сваку радост, коју смо раније сматрали као могућу. Али, у овој немогућности, на

самом дну ове таме, оно објављује и буди мисао о новој, свеобухватној радости, и са овом радошћу оно преобраћа Крај у Почетак. Само преко радости Црква је била победница у свету, а хришћанство је изгубило свет када је изгубило радост и престало да буде веродостојан сведок радости. Од свих оптужби против хришћана најстрашнију је изрекао Ниче, кад је рекао да у хришћанству нема радости.“

Хришћани свих времена осећали су Христову радост у светотајинском животу, у евхаристијском животу Цркве посебно, а у сталној жељи да приликом сусрета са Господом, у незалазни дан Његовог царства, уђу „у радост Господара својега“ (Матеј, 25, 21).

Скраћен текст Слављење Телесног Рођења Господа Христа, СПЦ Св. Василија Острошког, Осло

КУМАНОВСКА БИТКА

Још од слома Мрњавчевића и српске војске на Марици 1371. године, Србија сања ослобођење Повардарја, Куманова, царске престонице Скопља, Прилепа Краљевића Марка, Битоља, Охрида... Још је Карађорђе 1809. године, планирао ослобођење Повардарја, које је спречено Чегарском трагедијом.

Два велика устанка је српски народ повео на том простору, након Невесињске пушке 1875. године за ослобођење од турског јарма. Кумановски устанак 1878. године и Брсјачка буна 1881. године. Српски народ у Повардарју једноставно се није мирио са чињеницом да њихова браћа из Врања, Лесковца итд, након Берлинског конгреса 1878. године, добијају слободу од турског јарма и улазе у Србију, док они у Повардарју остају под Турцима на милост и немилост турском и албанском башибозуку—дивљих герилских турских и албанских трупа под ничијом командом, које су ишле унаоколо и убијале народ.

Када је коначно 1912. године сазрела прилика да се ослободи Вардарска Србија, српски народ је са одушевљењем пошао да ослобађа Куманово, Скопску Црну Гору, Овче поље, Метохију, Косово, Рашку...

Прва српска армија, под командом престолонаследника Александра Карађорђевића, однела је убедљиву победу над турском Вардарском армијом под командом најспособнијег турског генерала Зеки паше. То је највећа српска победа у Првом балканском рату.

Увиђајући стратегијску важност Овчег поља,

висоравни препуне српским црквама и манастирима источно од Скопља, главнокомандујући регент Алакскандар, начелник штаба Врховне команде српске војске генерал Радомир Путник и његов помоћник пуковник Живојин Мишић, сматрали су да би се ту могла одиграти главна битка између српске и турске војске. Због тога наређују Првој српској армији да у што краћем року, у продирању ка југу, спречи концентрацију турских главних снага на Овчем пољу.

У покрету ка Овчем пољу Прва српска армија се задржала на положајима северно од Куманова, очекујући долазак Треће српске армије из правца Метохије. Турска Вардарска армија кретала се ка висовима око Куманова, с намером да српску војску што дуже задржи испред Овчег поља, где је намеравала да води одсудну битку.

Услед претпоставке да ће главне турске снаге бити на Овчем пољу и услед одсуства извиђања, Прва српска армија неочекивано упада у битку после изненадног напада турске Вардарске армије на положаје код Куманова 23. октобра. Услед слабог иницијалног извиђачког и обавјештајног рада српске војске и почетног недостатка тачног увида у бојни распоред непријатеља, Турци бележе прве успехе својим ударима. Прва армија, је у тренутку кад су сукоби почели, била доста удаљена од Друге и Треће армије.

Главни удар Кумановске битке поднела је Дунавска дивизија првог позива пуковника Милоша Божановића, која је имала и најтеже губитке, али и одлучујућу улогу. Њу су попуњавали војници из Пожаревца, Доњег Милановца, Смедерева, Кладова и околине.

У дводневним борбама посебно се истакао нижи официрски кадар српске војске, захваљујући чијој су самоиницијативи, охрабреној од стране Врховне команде, Турцима нанесени снажни удари и елитна турска армија се у нeredу и паници распадала, повлачећи се према Битољу.

У једном незаустављивом јуришу, српска војска ослобађа Куманово и царско Скопље. У исто време, Трећа армија генерала Боже Јанковића за свега три дана ослободила је читаво Косово и Метохију.

Кумановска победа је силно уздигла морал српске војске и народа. То је она победа која је зацементирала веру српског народа у непобедивост своје војске, која је касније пролазила кроз најстрашније окршаје у Другом балканском и Првом светском рату.

Иако је убедљиво највише српских војника изгинуло ослобађајући Вардарску Србију од петовековног турског ропства (и касније од бугарских напада и окупације, од аустроугарских, немачких напада, албанских побуна итд.) данас је тај простор непријатељски орјентисан према Србији, а број Срба је сведен на око 1% укупног становништва.

На простору ослобођене Вардарске Србије, коју је ослободила српска војска, данас опстаје непријатељска Титова творевина Северна Македонија која је насилно Србима променила презимена, језик, идентитет, која признаје Косово као независну државу и гласа у УН да су Срби геноцидан народ. Такав парадокс не постоји у историји света! (“Историја Срба”)

Злочини у Драгинцу

Највећи злочин током немачке окупације Србије није почињен ни у Крагујевцу ни у Краљеву. Највеће стратиште било је у Драгинцу код Лознице, месту о ком се данас готово и не говори.

Од 13. до 19. октобра 1941. године у Драгинцу је убијено 2.950 српских цивила, међу њима више од 300 деце. Само 14. октобра страдало је 1.379 људи. Данас мало ко у Србији зна за то место, а управо је ту створен најстрашнији немачки пример „опомене“ српском народу.

После Априлског слома 1941. у Србији ниче устанак предвођен четницима Југословенске војске под командом Драже Михаиловића, којима се придружују и партизани. Ослобођени су Лозница, Бања Ковиљача, Крупањ, Горњи Милановац, Чачак... У централној Србији је кратко успостављена власт легалне Краљевине Југославије. Хитлер то није могао да дозволи. 16. септембра 1941. наређује гушење устанка и поставља генерала Франца Бемеа за команданта окупиране Србије. Његова наредба гласила је:

„За целу Србију мора бити створен застрашујући пример који ће најтеже погодити целокупно становништво.“

Немци из Француске доводе 342. пешадијску дивизију, која одмах почиње терор у Мачви. Хапсе 5.000 Шапчана и терају их трчећим кораком до Јарка. Ко би успорио или пао, био је на месту убијен. Пут од Шапца до Јарка постао је пут смрти, обележен телима мучених и изнемоглих Срба. Крајем септембра почиње општа офанзива на Шумадију и Подриње. Када је отпор сломљен, уследила су масовна стрељања. У долини Јадра и Поцерини — у селима Драгинац, Коренита, Цикоте, Лешница, Текериш, Бадањ Немци су за само неколико дана убили 2.499 људи. У Драгинцу су групе од 10–20 Срба примораване да саме ископају раке, затим стрељане рафалном палбом крај потока Трнавица. Међу убијенима било је и много избеглица које су из НДХ побегле од усташког ножа.

Данас је познато 2.677 имена страдалих, од тога 305 деце. Драгинац је највеће стратиште у окупираној Србији и један од првих великих масовних злочина над Србима у Другом светском рату. Крвава јесен 1941. оставила је дубок ожилјак у народу, али и вечиту опомену, да се страдање не заборави и да се Србија никад више не нађе без својих бранилаца. (“ин4с”)

Операција Копаоник

Операција Копаоник је шифрован назив за немачко-бугарску антигерилску офанзиву против четника на подручју планина Копаоник, Гоч и Јастребац током октобра 1942. године у Другом светском рату. Немци су покренули офанзиву с циљем тоталног уништења четника Расинског корпуса, под командом пуковника Драгутина Кесеровић чији се штаб налазио у селу Крива Река. Немци и Бугари освојили су четничку слободну територију и при томе извршили злочине над српским цивилним становништвом. Четници су се успешно извукли из немачко-бугарског обруча и повукли на територију која је била ван домашаја окупаторских снага. Пуковник Драгутин Кесеровић са својим Расинским корпусом створио је слободну територију која се простирала на планинама Копаоник, Гоч и Јастребац. Немце су забрињавале информације, да Кесеровић ужива велику популарност у народу и да може за кратко време да мобилише око 10.000 бораца на својој територији. Четници су представљали претњу за Немце, јер су били у могућности да прекину немачке саобраћајне комуникације којима су транспортовали моравско-вардарском долином ратни материјал Ромеловим снагама на афричком фронту. Немци су се бојали да четници не нападну рудник Трепча у близини Косовске Митровице из које су вађене значајне количине руде олова и цинка за потребе њихове ратне машинерије. Немци су почетком 1942. године основали 7. СС добровољачку брдску дивизију Принц Еуген која је бројала преко 20.000 бораца и стављена под команду генерала Артура Флепса. Почетком октобра 1942. године дивизија се разместила на подручје југозападне Србије, у Краљеву, Ужицу, Ивањици, Чачку, Рашки, Косовској Митровици и Новом Пазару. За напад на четнике Расинског корпуса планирани су и делови 9. бугарске пешадијске дивизије. Четници Расинског корпуса, под командом пуковника Кесеровић били су распоређени на Копаонику, Јастребцу и Гочу. Расински корпус имао је око 1.500 бораца под оружјем.

Генерал Артур Флепс, командант 7. СС дивизије Принц Еуген издао је наредбу 5. октобра 1942. године у којој се каже да немачке и бугарске снаге треба да униште четничке снаге вишег устаничког вође средње Србије, Кесеровића, на планини Копеонок чији се штаб налази у селу Крива Река. Немци и Бугари су планирали да на четнике изврше свеобухватан напад из четири правца, изврше опкољавање а затим прецизно утврђеним планом ватре униште српску војску. Око 20.000 добро увежбаних и наоружаних немачких војника спремало се да изврши напад на слободне српске планине. За 7. СС добровољачку брдску дивизију Принц Еуген ово је била прва ратна операција од њеног оснивања, које је трајало од почетка пролећа до краја лета 1942. године и због тога исход ове операције био је од велике важности за Немце. Већ у првој половини октобра био је организован први дивизијски подухват великог обима, који је Флепс замислио више као вежбу садејства оружја под ратним условима. Немачке и бугарске снаге извршиле су свеобухватан напад на четничку територију у зору 12.

октобра 1942. године из четири правца. Немачка борбена група Север извршила је марш на врх Жељина а једном споредном групом на Кавал. Борбена група Југ извршила је свеобухватан покрет у област Гобеља која се налази 17 km северозападно од Рашке. Борбена група Запад сконцентрисала је своје снаге у долини 5 km од Бање. Борбена група Исток заузела је положаје западно од Бруса. Немци и Бугари направили су обруч око четничке територије и натерали сељаке у збег. Хајнрих Химлер, који је био врховни руководилац СС трупа, био је веома заинтересован за формирање 7. СС дивизије, па је долетео у Краљево да лично осведочи о напретку у обуци. Химлер је боравио у Србији од 15. до 18. октобра 1942. године и извршио смотру дела немачке војске. Немачке борбене групе Север, Запад и Југ фронтално су напредовале кроз четничку територију у правцу борбене групе Исток, која је имала улогу зауставног зида за четнике. Међутим, мајор Кесеровић

имао је обавештајне податке о припремама и покрету великих немачких снага за напад на његову територију. Кесеровић није сматрао целисходним да свој Расински корпус фронтално супротстави немачким и бугарским снагама. Четници Расинског корпуса на челу са мајором Кесеровићем извукли су се на време из обруча. Немци и Бугари ударили су у празно, вршећи одмазде над цивилним становништвом. Немачке и бугарске снаге спалиле су неколико села и извршили ратни злочин над српским сеоским становништвом. Село Крива Река је највише страдало, јер је ту био смештен штаб мајора

Кесеровића. У Кривој Реци је убијено 120 цивила, које су припадници 7. СС дивизије затворили и спалили у сеоској цркви. У другим селима на Копеонику Немци су ликвидирали 300 цивила, а у селима на Гочу стрељали су 250 цивила. Немци су током ове операције ликвидирали укупно 670 цивила. Ото Кум (нем. Otto Kumm), официр у 7. СС дивизији који је касније постао њен командант, описао је како је на планини Жељин упао у заседу један четнички курир, и додао да других контаката са четницима није било. Жртве и губици-10 погинулих четника; 120 заробљених; 670 стрељаних српских цивила, 2 погинула немачка војника; 5 погинулих бугарских војника. Драгутин Кесеровић је осуђен и убијен од нових власти 17. августа 1945. године у Београду. Кесеровића су 1947. ухватиле партизанске чете код Јошаничке бање, а затим га стрељале.

(*srpskaistorija.com*)

✠ Служба и сећања на покојне

Бог је Бог живих, јер Господ Исус Христос је Бог Сведржитељ. У Богу сви су живи.

ЦРКВА је установила посебне дане кад се сећамо наших драгих покојника и обилазимо њихове гробове. Задушнице су увек у суботу, јер је то и иначе, у току читаве године, дан кад се сећамо преминулих. Тог дана у цркви се служи заупокојена литургија на којој се читају имена упокојених православних хришћана.

У цркву на литургију потребно је понети: кувано жито и погачу као списак имена ваших упокојених рођака и пријатеља.

ЖИТО нас симболично подсећа на Христове речи да зрно тек кад умре род доноси, и то не у земном мраку, него у светлости сунца. Жито је символ смртног тела и бесмртне душе у светлости Царства небеског.

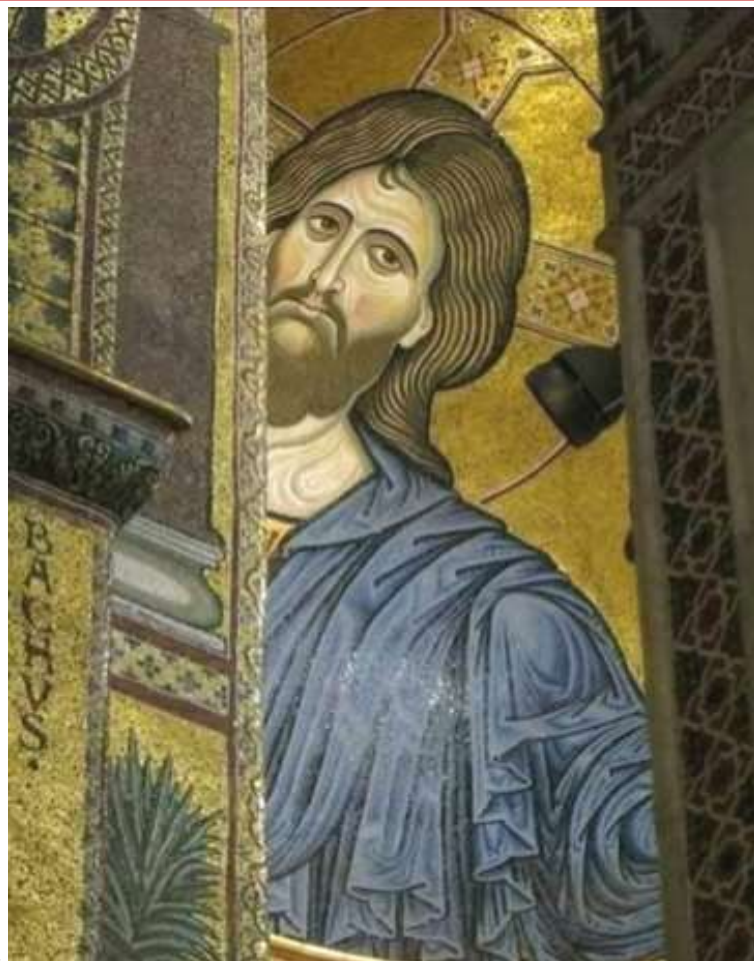
ПОГАЧА нас симболично подсећа на Христа јер Христос је хлеб вечног живота. Хлеб нас прати цео живот и од насушног хлеба живимо. **ЦРНО ВИНО**, којим свештеник прелива жито, означава Божје милосрђе којим се залечују ране греха.

СВЕЋА је символ светлости Христове. Он је рекао: „Ја сам светлост свету.“ Та светлост треба да нас подсети на светлост којом Христос обасјава душе преминулих. Свећа је малена жртва Богу, који се за нас жртвовао.

После литургије у цркви се служи парастос на коме се читају имена упокојених православних хришћана, која смо припремили, и на крају вином прелива жито. После парастоса се иде до гробова покојника. Тамо се пале свеће и уређују се гробови.

Молитва за упокојене

Помени, Господе, оце и браћу нашу уснуле у нади на васкрсење у живот вечни, и све упокојене у побожности и вери, и опрости им свако сагрешење,

хотимично и нехотимично, што сагресише речју, или делом, или мишљу.

И усели их у места светла, у места свежине, у места одмора, одакле одбеже свака мука, жалост и уздисање, где гледање лица Твога весели све од века свете Твоје.

Даруј им царство Твоје и учешће у неисказаним и вечним Твојим добрима, и наслађивање у Твом бесконачном и блаженом животу.

Јер си Ти живот, и васкрсење и покој уснулих слугу Твојих, Христе, Боже наш, и Теби славу узносимо са беспочетним Твојим Оцем и Пресветим, и Благим, и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова. Амин.

молитвено празновање завршили уздицањем славских дарова Архангелу Михаилу, које су за ову прилику припремили кумови овогодишње славе Породица Плавшић.

Свечана славска академија одржана је у суботу 22. новембра. Славској вечери и академији претходила је вечерња служба на којој је узео молитвено учешће Његово Вископреосвештенство Митрополит Митрофан. Вечерње је служио протонамесник Марко Радмановић, парох при храму Светог Саве, за певницом су певали протонамесник Вук

ПАРОХИЈСКЕ ВЕСТИ

Одржан Концерт православних хорова – The Orthodox Choir Concert Performance

У петак 12. децембра, на дан Светог Мардарија, првог епископа Српске Цркве у Канади и Америци, у нашем храму одржан је, други по реду, Концерт православних хорова у славу и част Пресвете Богородице.

Овогодишњи концерт окупио је шест хорова. Поред српске и енглеске секције хора “Обилић”, домаћина окупљана, окупљеним гости су имали прилику да уживају у наступима хорова: Руске Цркве Св. Тројице, Румунске Цркве Свете Тројице, као и два градска хора: “Не Ждали” и “Еклектика”.

Вече је започето и окончано заједничким појањем молитве “Оче наш” и химне Пресветој Богородици “Агни Паргене”.

По завршетку наступа окупљени су наставили дружење у сали храма уз посну закуску.

За следећу годину, договорено је да домаћини концерта буду браћа и сестре из Румунске Православне Цркве Свете Тројице. Концерт је заказан за 11. децембар 2026. године.

СВЕЧАНА ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ И ДВА ЗНАЧАЈНА ЈУБИЛЕЈА

Прослава храмовне славе Сабора Светог Архангела Михаила и свих горњих бестелесних сила небеских, започета је вечерњом службом у уторак, 20. новембра. Са прославом је настављено сутрадан, на сам дан празника. Том приликом служена је Света Литургија после које се ишло у литију око храма, да би

Милишић, старешина храма Св. Саве и епархијски ђакон, Петар Марјановић, који је у Ванкувер стигао у пратњи Митрополита, уз одговарање црквеног хора “Обилић”.

Након вечерње службе, у свечаној сали, благословени су славски дарови и изабран кум за следећу годину –

Господин Горан Бућан. Уследила је славска вечера и академија. Програм је отворен интонирањем химне Боже правде, после чега је месни парох, протонамесник Синиша Милутиновић одржао поздравно слово и поздравио све присутне, честитао два велика јубилеја: 20 година од освећења храма и 50 година постојања ФК “Бели Орлови”. Том приликом о. Синиша је уручио захвалницу помоћном трнеру Белих Орлова, Његошу Форцану. У наставаку програма наступили су: црквени хор “Обилић”, чланови аматерског позоришта “Агапе” и први ансамбл фолклорног друштва “Млада Србадија”. За добро расположење после програма побрнули су се Јелена и Драган Петровић.

Прослава је настављена у недељу, 23. новембра, Светом Архијерејском Литургијом којом је началствовао Митрополит Митрофан уз саслужење: Архимандрита Петра из Руске Цркве, о. Марка Радмановића, о. Синише Милутиновића и Ђакона Петра Марјановића. У својој архипастирској беседи Митрополит је подсетио на важност живљење хришћанског живота у љубави према Богу и ближњима. После Свете Литургије, уз славски ручак, које су као и све друге обележје током године припремиле сестре из КСС “Косовка Девојка”,

ученици Српске школе “Св. Василије Острошки” и најмлађи чалнаови фолклорног друштва “Млада Србадија” уприличили су кратак славски програм за салу препуну гостију.

Протонамесник Синиша Милутиновић

Први КОЛОФЕСТ у Ванкуверу “Кад се заигра коло, нестају границе.”

8. новембра 2025. године у Цркви Светог Архангела Михаила у Ванкуверу одржан је први КОЛОФЕСТ. Иницијативу и организацију ове лепе културне манифестације преузела је Фолклорна група „Млада Србадија“ која више од 50 година ради под окриљем наше цркве и кроз фолклор окупља бројну децу и омладину. Фестивал је, поред домаћина, представио преко стотину учесника који су својим талентом и енергијом одушевили све присутне, потврђујући значај очувања културног наслеђа кроз игру и песму.

У госте су нам дошле две фолклорне групе из Сан Дијега и Сан Маркоса, САД, као и локалне групе из грчке и бугарске заједнице које живе у Ванкуверу, чиме стварамо богатство културне размене са жељом да се негује пријатељство међу учесницима.

На сцени су се пред бројном публиком кроз аутентичне кореографије уз „Младу Србадију“ представиле и фолклорне групе „Авала“, „Морава“, „Зорница“, „Анемос“ и „Минотаври“.

Весела публика је све време током богатог фолклорног програма својим аплаузима награђивала распевану и разиграну младост.

Сви присутни су уживали у разноврсним кореографијама, раскошним ношњама и аутентичном извођењу народних игара. Шароликост ношњи, изворне песме и игре и осмеси играча који са лакоћом играју сложене заплете оставили су на све дубок утисак.

После фолклорног програма, дружење се наставило уз укусне и разноврсне домаће специјалитете, трубаче и музику уживо, а завршило се наступом специјалног госта из Чикага – Дицеј Спаза.

Жеља нам је да КОЛОФЕСТ прерасте у догађај који ће сваке године окупити бројне учеснике из Канаде и Америке. Овај фестивал је показао колико је фолклор важан део културног идентитета и колико је битно преносити традицију на млађе генерације.

Да се кроз фолклор рађају нова пријатељства и чува заједништво.

Да кроз игру, песму и обичаје не заборављамо своје корене и да сачувамо богато културно наслеђе и за нове нараштаје.

Захваљујемо се оцу Синиши и ЦШО Свети Архангел Михаилу што су нас подржали у овом лепом пројекту, велико хвала свим играчима, учитељима, волонтерима, спонзорима, гостујућим групама и публици на великој подршци.

До следећег сусрета поздрављамо вас нашим слоганом: “Фолклор нас спаја”

Фолклорна група “Млада Србадија”

Аматерско позориште *Агапе* Ванкувер

Од идеје до аплауза: пут аматера који шире културу у далекој Канади

Осмочлана група аматерских глумаца из Ванкувера, Канада, окупила се у октобру 2024. године са циљем да оживи класично дело Јована Стерије Поповића *Покондирена тиква*. Тако је настало аматерско позориште „Агапе“, пројекат који је ујединио људе различитих професија и глумачких искустава, од оних са претходним глумачким искуством до потпуних почетника, али све са истом жељом — да створе нешто лепо за српску заједницу.

Током скоро годину дана, чланови трупе — Гордана, Дијана, Анђелина, Анастасија, Милица, Стефан, Велибор и Стеван — марљиво су радили на адаптацији текста, увежбавању глуме и припреми сценографије. Потрага за старинским намештајем, костимима, перикама и осталим детаљима трајала је месецима, а свакодневне пробе, често до касно у ноћ, сведочиле су о великој посвећености целе групе.

Подршка Српске православне цркве Свети Архангел Михаило и Оца Сенише Милутиновића била је немерљива. Театар у оквиру цркве уступљен је трупи на коришћење и представљао је дом „Агапе“ током читавог процеса припреме представе.

Премијера је одржана након скоро годину дана рада и изазвала је велико интересовање локалне заједнице. Већ након првих сцена, публика је реаговала бурним смехом и аплаузом, што је био највећи подстрек за глумце који су својим трудом и ентузијазмом желели да на сцени пренесу страст према позоришту.

„У далеком делу света, далеко од својих домова и породица, желели смо да створимо нешто лепо и корисно — да ширимо културу и љубав према позоришту“, поручују чланови позоришта.

Аматерско позориште „Агапе“ већ планира нови пројекат за наредну годину, уз жељу да настави да окупља заједницу, негује културу и подстиче љубав према позоришту међу свим генерацијама.

Милица Ивановић

ВАПАЈ ЗА КРАЈИНОМ

У опанцима,
гологлави и боси,
у незнању,
растављени
и обезглављени,
куда и како
до Стрмице,
до пута,
до излаза
од безизлаза

Они који осташе,
поново наоштрену
каму осетише,
на кућном прагу,
у башти,
старци, благолике
баке,
никоме претња
ил' страх,
ал' бише на путу
онима,
који чисту као суза
операцију водише,
и гле чуда,
на другом суду их
и не осудише

И би као што
некад беше,
под истим
знаковљем,
при истим
поздравима,
није ли опет други
рат?
не није, ал' личи,
сада је прогон у
питању,
да се зацртано

доврши
и са Србима заувек
реши,
да их са лица земље
нестане

И потом би Крајина
три месеца паљена,
да све изгори
и у пепео се
претвори,
и да никад више
за живот не буде,
а остаци, а гробови
ће се решити
кад на њима
ћирилице не буде,
и кад умукну и
звона
из крчкога кањона

Кажу да неки
ово славе,
а ми погнуте главе,
ал' у Бога се
уздајући
чекамо кад ће се
са три беле лађе
звона чути,
да нас своме
огњишту,
своме камену врате,
и Крајина с нама
поново оживи,
ако Бог да
неко рече,
дај да се наздрави!

Епископ Фотије

Крајина као симбол и суштина историје српског народа

Милош Ковић

Постоји једна реч коју, због нашег духовног здравља, ваља упорно и стално понављати. Потребно је да је изнова изговоримо управо данас и нарочито овде, у древном Крушедолу, на падинама Фрушке горе, нове, српске Свете Горе, у Срему, уточишту српских прогнаника, од Светих Бранковића до данашњег дана. Та реч је – Крајина.

При томе, не мислим само на аустријску Војну крајину, историјску појаву која има свој почетак и крај у добу од 16. до 19. века. Није овде реч ни само о Босанској крајини, као некадашњем делу древне турске границе. Када кажемо „Крајина“, потребно је да се сетимо вековних сеоба, избеглиштва, али и

своје земље, од Скадарске до Тимочке и Неготинске крајине. Та реч се данас у култури и јавном животу Србије, међутим, ретко и нерадо изговара. Је ли то знак нечисте савести због издаје Републике Српске Крајине? Без освешћења и покајања, осуђени смо да свој грех увек изнова понављамо. Да ли су Косово и Метохија следећи? Или Република Српска? Хоћемо ли опет издати?

Крајина је парадигма, симбол и суштина историјске судбине целог српског народа. Та реч значи живот на границама закрвљених царства, на раселинама вера и цивилизација. Крајишници, православни Срби, били су народ другог реда, подређен, туђ и сумњив, у муслиманском, шеријатском Османском царству, римокатоличкој Хабзбуршкој монархији и римокатоличкој Млетачкој републици. И као такви, у феудалној Европи, Крајишници су били слободни људи, ослобођени намета и пореза у замену за своју војничку службу. Слободу су дословно плаћали сопственом крвљу.

Таква је судбина Срба до данашњег дана. И сада, када имамо своје државе, остајемо најзападнији православни народ. Зато је прва на удару била Република Српска Крајина. Следећа је Република Српска. Другим правцем, са Јадрана, непријатељ је ушао у Црну Гору; преко Албаније стигао је у Метохију, на Косово и у Македонију. Иза нас су, међутим, огромна евроазијска пространства. Ми смо Крајина Евроазије. И данас живимо на „крвавој крајини“, на граници евроазијског и евроатлантског света. Наша браћа из Црне Горе чувају евроатлантску Крајину. Они управо сада, по Косову и Метохији, заједно са Хрватима и Американцима, марширају под НАТО заставама. Тако су се вековима, у име султана, царева и дуждева, преко нишана гледали Срби Босанске крајине, аустријске Војне крајине и Млетачке крајине.

Шта је, историјски, била Крајина? Како је писао Жарко Видовић, она је, заједно са Српском црквом, била једина легална, правно заснована

геноцида над српским народом, најављеног загребачким погромима од 1895. до 1914, започетог 1941, коначно спроведеног 1995. године, да би се данас наставио тихом и планском асимилацијом.

Српске народне епске песме показују да су Срби некада волели ту реч. „Крајином“ су називали многе

српска институција, која је чувала српске слободе и српска предања у дугим вековима туђинске власти, од времена слома до доба обнове српских држава.

Крајине су постојале на ободима царстава широм света, током свих епоха. Данашња Украјина је, тако, одметнута руска Крајина, која се окренула против себе, својих предања и завета.

Прва српска Крајина настала је у 15. веку, на територији данашње Србије, јужно од Саве и Дунава, под османском влашћу. Ту српску самоуправу Турци су звали „серхат“. Срби су ту имали тзв. «влашке повластице», које су, у замену за војничку службу, значиле слободу од свих феудалних обавеза и укмећивања, као и пореске олакшице. Појам «влах» није имао етничко значење, него се односио на одређен, привилегован правни статус. Срби су ту, унутар својих села и заједница, чували традиционалне институције кнежинске самоуправе. Имали су свог врховног баш-кнеза и, касније, своју аутокефалну Пећку патријаршију.

Са губљењем «влашких повластица», услед померања граница Османског царства даље ка северу и западу, али и промена у унутрашњем уређењу турске крајине,

Срби су прелазили у аустријске и млетачке земље. Неретко позивани, уз обећања аустријских и млетачких официра, захтевали су и добијали «влашке повластице» какве су имали у Турској. Тако је вековима, почевши од насељавања у Жумберку (1530), на широком подручју од Сења до Баната, настајала аустријска Војна граница.

Срби су се већ у 14. веку, бежећи од Турака, насељавали у јужној Угарској, да би у 15. веку прелазили и у аустријске земље. Аустрија је, после слома Угарске на Мохачу (1526), запосела њене остатке и успоставила појас одбране од турских најезди, умногоме ослоњен на српско оружје. Када 1690. у Хабзбуршку монархију буде прешао патријарх Арсеније III Чарнојевић и, потом (1737) патријарх

Арсеније IV Јовановић Шакабента, тадашњи духовни и световни поглавари свих Срба, који почивају овде у Крушедолу, српске сеобе добиће дубљи, одсуднији смисао.

Већ од средине 16. века, млетачка Далмација је имала своју територијалну војну организацију, која је израсла у Војну крајину. Венеција није трпела утицаје папа на своју унутрашњу политику, али је на својим територијама, баш као и Дубровник, здушно подржавала унијаћење православних Срба.

И у Аустрији српски крајишници били су предмет прозелитског деловања Римске курије. У исто време, хрватско и угарско племство покушавало је да им одузме статус слободних сељака. Ту су били корени дугорочног непријатељства, које ће, однеговано старањем Беча и Пеште, проклијати крајем 19. и почетком 20. века.

Исламизација у Босанској крајини имала је сличне психолошке и политичке узроке, иако је Србе водила у сасвим другачији цивилизацијски круг. Иза промене вере увек су стајали различити видови притиска. Османске ордије нису биле ништа мање сурове и осветољубиве од хабзбуршких војски.

У Хабзбуршкој монархији Крајина није само била посебно политичко тело, ван утицаја угарског и хрватског племства, под непосредном управом цара. Она је била и остала извор српског и, посредно, руског утицаја унутар Аустријског царства. Одавде, из Сремске и Банатске границе, стигла је слобода и у Карађорђеву Србију. Овде, у Срем, склањали су се Карађорђе и српске старешине после слома Кочине крајине и Првог српског устанка; одавде су, нарочито из Карловачке митрополије, стизале идеје о српској традицији и слободи. По неким истраживачима и српске народне јуначке песме настале су управо овде, у Срему, под последњим Бранковићима. Оне су, заједно са светосавском, православном вером, вековима чиниле главни садржај духовног живота Крајишника.

Из Крајине су у Карађорђеву и потом Милошеву Србију прелазили и први писмени људи, ратни добровољци, новац, храна, наоружање, муниција. Може се рећи да је слободна Србија 19. века израсла из Крајине. И Црна Гора била је, све до везивања за Русију у 18. веку, са својим гувернадурима, слободама и ратничким обавезама, млетачка крајина.

Са престанком аустријско-турских ратова у 19. веку и са уласком хабзбуршких војски у Босну и Херцеговину, стара Војна граница на Сави и Дунаву изгубила је важност. У Угарској и Хрватској понављани су захтеви за њеним укидањем и подвргавањем Крајишника мађарској и хрватској власти. Коначним укидањем Војне границе 1881. године отворена су врата асимилације. Нестрпљивија

традиција у хрватској политици, коју је засновао Анте Старчевић, заговарала је физичко уништење Срба. Геноцид започет 1914. године у Подрињу, погодио је и Срем, али је мимоишао остатак Крајине.

Радост због ослобођења и уједињења из 1918. кратко је потрајала. Геноцид од 1941. до 1945. године, утиснуо је у историју Крајине један нов, дубок, страдалнички печат. Јасеновац, Јадовно и Гаравице, масовна подршка Титовом покрету, нису били

партизанска Крајина је, уместо да постане снажно упориште Југославије и западног српства, подељена између до јуче усташких и пронемачких република Хрватске и Босне. Унутар њих, Крајина је изгубила сваки политички значај.

Тако је Крајина дочекала наше време и нова, библијска страдања. Крајишници су данас расејани по целом свету. Послати су да живе, не случајно, у земље које су Крајину уништиле. У српским парохијама у

САД, Канади, Британији, Норвешкој, Немачкој први су по посвећености и радиности. У завичају обнављају своје куће и цркве. Посебно је жилава Книнска крајина. У полунапуштеним селима Кордуна, Баније и Лике још куца пулс Крајине. Њен изворни дух ипак понајвише чувају Босанска крајина, Бања Лука и Република Српска. Нема разлога да Србија заборави крајишко наслеђе Срема, Шајкашке и Баната. Она мора да се сети да је и сама била и остала – Крајина.

Зато смо данас овде. Освестити своју прошлост, открити њена значења, одговорити на питања: ко смо, одакле долазимо и куда идемо – све то равно је подвигу, поготово за Србе изложене свакодневном асимилацији и прогонима у Хрватској, Федерацији БиХ, Црној Гори, Северној Македонији, Словенији, Албанији, на Косову и Метохији, па и у расејању. Потребна нам је мудрост заснована на историјском искуству, али и свакодневно, делатно охрабрење. Свакој акцији мора да претходи обнова свести о смислу, скривеном у древној, светој речи – Крајина.

(Извор: ИНАС) са предавања на Црквено-народном свесрпском сабору Крушедолска звона 2023.)

довољни да Крајина у комунистичкој Југославији заслужи аутономију и обнову политичке индивидуалности, бар онакву каква је дата Албанцима, који су се у рату нашли листом на страни окупатора. Такви гласови брзо су угушени и

Христос

се роди!

ДОЧЕК СРПСКЕ НОВЕ ГОДИНЕ

Уторак, 13. Јануар у 20 ч.

ЗАБАВЉАЋЕ ВАС
НАДА ЈОВАНОВИЋ И РЕНАТО ХЕНЦ

Резервације: Биљана 778-385-8245

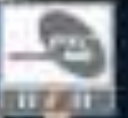
Улазница \$50/ Свечана вечера

7387 Canada Way, Burnaby, BC

Serbian New Year's Eve Party

Tuesday, January 13
at 8 PM

Live music by Renato Henc and Nada Jovanovic

Ticket reservation: Biljana 778-385-8245

Ticket \$50/ Dinner included

7387 Canada Way, Burnaby, BC

ЦРКВА СВ. АРХАНГЕЛА МИХАИЛА

ЛОВАЧКО

ИЗБОР ЗА НАЈУКУСНИЈИ
ГУЛАШ И РИБЉУ ЧОРБУ

ЗА ПРИЈАВЕ ЕКИПА ПОЗВАТИ:
СВЕШТЕНИКА СИНИШУ
204.894.7825

ВЕЧЕ

СУБОТА, 7. ФЕБРУАР

— МУЗИКА УЖИВО —
ДЕЈАН НЕДИЋ ТЕЈОВАЦ

Резервације карата: Биља 778-385-8245

ST. ARCHANGEL MICHAEL SERBIAN ORTHODOX CHURCH

HUNTER'S

COMPETITION FOR THE BEST
GULAŠ AND RIBLJA ČORBA

TEAM REGISTRATION:
FR. SINIŠA
204.894.7825

NIGHT

SAT., FEBRUARY 7

—LIVE MUSIC—
DEJAN NEDIĆ TEJOVAC

Tickets Reservations: Bilja 778-385-8245

EPISTLE OF ARCHBISHOP OF TORONTO AND METROPOLITAN OF CANADA

"Glory to God in the highest, and on earth peace, good will toward men!" (Luke 2:14)

Beloved brothers and sisters in Christ, The Feast of the Nativity of Christ is a miracle that surpasses all reason and all understanding - a feast that unites heaven and earth, the visible and the invisible, time and eternity. In Him, the ancient mystery that has been hidden since the foundation of the world is being fulfilled: what the prophets announced and what all creation hoped for is being fulfilled - that the Invisible One appears in the flesh, that the Unapproachable One approaches man, that God clothes himself in human weakness in order to clothe man in His glory. Eternity meets time, the sky descends to the earth, and the earth rises to the sky.

On the feast of the Nativity of Christ, my dear spiritual children, heaven and earth kiss, because in the cave of Bethlehem was born the One who upholds all things by the word of His power. God, who created man in His image, becomes man through His love. As Saint Athanasius the Great says: **"God became incarnate so that we might become gods by grace."** In that holy moment, the doors of eternity open and the angels, beholding the miracle of inexpressible humility, sing the first hymn of the New Testament: **"Glory to God in the highest, and on earth peace, good will toward men."**

From that moment on, nothing is the same. The power that created the world now rests in the swaddling clothes of a child; He who nourishes all living things now feeds on the milk of the Mother; He who sits on the throne of the cherubim now lies in a manger. This is the depth of

Divine love: He who is rich becomes poor; He who is eternal enters into time; He who embraces all accepts to be embraced by the arms of one Mother. As Saint Gregory the Theologian says: **"He who is rich becomes poor, because He takes upon Himself my poverty so that I may be enriched with His divine fullness."**

In Bethlehem, the place of bread, He who is the Bread of Life was born. In the dark cave of the earth, a light shone forth that enlightens every

man who comes into the world. This day is truly the beginning of a new man because God did not send a message from heaven, but rather He Himself descended among us, to bring us back into the community of love and peace. "And the Word became flesh and dwelt among us, and we beheld His glory" (John 1:14). He comes as a child - helpless, but almighty with love. Saint Gregory the Theologian says: **"He who was without a mother in heaven, was born without a father on earth."** Thus the

miracle of salvation occurs—God takes on flesh to deify man, so that what has fallen may be raised, what has been lost may be found.

While the world then, as today, talks about peace and makes war, Christ brings a peace that is not of this world. He says: **"Peace I leave with you, my peace I give to you; not as the world gives, give I to you" (John 14:27).** This peace is not silence without unrest, but the presence of God in the heart of man. Saint Seraphim of Sarov teaches us: **"Acquire the spirit of peace and thousands around you will be saved."**

That is why true Christmas does not begin in the home, but in the soul; it is not measured by festive tables, but by the warmth of a heart that forgives, endures, and loves.

Christ did not come to a palace, but to a cave; he did not wear gold, but humility; he did not descend with force, but with love. He was born in poverty to enrich us, in humility to exalt us.

“The people who sat in darkness have seen a great light” (Is. 9:2). In the darkness of sin, injustice, and fear, a Light that cannot be extinguished has shone. In every age there is unrest, but in every time God sends a guiding light. Saint Nicholas of Zicha said: **“Without Christ, even the greatest light becomes darkness, but with Christ, even in darkness, light shines.”** If we want that light not to go out, we need to guard our faith and heart like a vigil lamp, adding the oil of prayer, forgiveness, and love.

The Holy Apostle Paul reminds us: “And the peace of God, which surpasses all understanding, will guard your hearts and your minds in Christ Jesus” (Phil. 4:7). True peace begins when we stop judging, when instead of anger we offer prayer, and instead of vain bitterness - understanding and love. This peace is not solitary, nor is it born in solitude, but in the community of love and faith. Christ was not born alone, but in a gathering of people and angels: around Him were the Most Holy Theotokos, the righteous Joseph, the shepherds and the wise men - as a sign that salvation does not happen in isolation, but in communion. “Where two or three are gathered in my name, there am I in the midst of them” (Matt. 18:20). Every family that prays together, that blesses bread and shares it with its neighbors, becomes a small Church - a new Bethlehem. Saint John Chrysostom says: **“There is nothing so close to Christ as love.”** May Christmas in our homes be a day of forgiveness and reconciliation, a day when our hearts become a manger in which the peace of Christ rests.

Christmas calls us not to look to the past with sorrow, nor to the future with fear, but to the present with faith. For Christ is here. He is with us. He is not a God of distant glory, but a God of near love. When we comfort the grieving, feed the hungry, visit the sick, when we extend a hand to a person in need - Christ is born again in the world. **“Truly I tell you, whatever you did for one of the least of these brothers of mine, you did for me”** (Mt. 25:40).

Therefore, if we want to truly glorify Him, let us

glorify Him with deeds of love, not empty words. Let us bring peace where there is unrest, laughter where there is sadness, light where there is shadow. For, repeating today when many speak of peace but live in unrest, when they seek love but fear their neighbor, when they boast of freedom but are enslaved by passions — we have the one and only remedy, a true remedy, we have Christ, the King of Peace and Love.

He is the One who united heaven and earth, God and man, never to be separated again. In Him all creation is reconciled, for He has become our peace, our light, and our reconciliation. As Saint Athanasius the Great teaches us: **“God became incarnate so that man might become god by grace.”** That is the meaning and depth of Christmas - for man to rediscover his lost dignity, to become a living temple of the Holy Spirit, a dwelling place of love that never passes away.

Therefore, let this holy day be the beginning of our inner rebirth. Let us repent, purify, and be still in the silence of our hearts, so that Christ may be born within us - not as a passing guest, but as the Eternal Host of our soul. For where He dwells, fear disappears, restlessness dies, and joy that has no end arises.

Therefore, let the angelic song be heard in our homes: **“Glory to God in the highest, and on earth peace, good will toward men!”** And may it not be just a festive melody, but may it become the rhythm of our lives - a daily prayer and testimony that God is truly with us, Emmanuel. May His light dwell in every heart, His peace in every family, His love in every soul.

Peace from God, Christ is born! He is truly born!

Wishing you a happy and God-blessed year 2026 of Our Lord.

With fatherly love,
your intercessor before God,
Archbishop of Toronto and Metropolitan of Canada Mitrofan

The Nativity of our Lord Jesus Christ

The Lord Jesus, born in Bethlehem, was first worshiped by shepherds and wise men (astrologers) from the east – the simplest and the wisest of this world. Even today, those who most sincerely worship the Lord Jesus as God and Savior are the simplest and the wisest of this world. Perverted simplicity and half-learned wisdom were always the enemies of Christ's divinity and His Gospel. But who were these wise men from the east? This question was especially studied by St. Dimitri of Rostov. He claims that they were kings of certain smaller regions or individ-

ual towns in Persia, Arabia and Egypt. At the same time, they were erudite in the knowledge of astronomy. This wondrous star appeared to them, which announced the birth of the New King. According to St. Dimitri, this star appeared to them nine months before the birth of the Lord Jesus, i.e., at the time of His conception by the Most-holy Theotokos. They spent nine months in studying this star, in preparing for the journey and in traveling. They arrived in Bethlehem shortly after the birth of the Savior of the world. One of them was called Melchior. He was old, with long white hair and beard. He offered the Lord the gift of gold. The second was called Caspar, of ruddy face, young and beardless. He offered the Lord the gift of frankincense. The third was called Balthasar, of dark complexion and a very heavy beard. He offered the Lord the gift of myrrh. After their deaths, their bodies were taken to Constantinople, from Constantinople to Milan, and from Milan to Cologne. It can be added that these three wise men were representatives of the three main races of men that descended from Noah's three sons: Shem, Ham and Japheth. The Persian represented the Japhethites, the Arabian represented the Semites, and the Egyptian represented the Hamites. Thus it can be said that, through these three, the whole human race worshiped the Incarnate Lord and God.

The Meeting of Our Lord, God and Saviour Jesus Christ

On the fortieth day after His birth, the most holy Virgin brought her divine Son to the Temple in Jerusalem, to consecrate Him to the Lord and to purify herself according to the Law (Lev. 12:2-7, Exod. 12:2). And though neither the one nor the other was necessary, nevertheless the Lawgiver would not in any way transgress the Law which He had given through His servant and prophet Moses. At that time Zacharias, the father of John the Baptist, was serving his turn as high priest in the Temple. He stood the Virgin Mary in the place for maidens, not that for married women. On this occasion, there were two very special people present: the elder, Simeon, and Anna the daughter of Phanuel. The righteous elder took his Messiah up in his arms and said: 'Lord, now lettest Thou Thy servant depart in peace, for mine eyes have seen Thy salvation.' Simeon also spoke the following words of the Christ Child: 'Behold, this Child is set for the fall and rising again of many in Israel.' Then Anna, who had from her youth served God in the Temple in fasting and prayer, and who herself recognised the Messiah, praised the Lord and made known to the inhabitants of Jerusalem the coming of the awaited One. But the Pharisees, present in the Temple and seeing and hearing all that passed, and being vexed with Zacharias for having stood the Virgin Mary in the place for maidens, made this known to King Herod. Believing this to be the new King of whom the star-followers from the East had spoken, Herod quickly sent to have Jesus killed. But in the meantime the holy family had already escaped from the city and set out for Egypt, under the direction of an angel of God. This day has been celebrated from the very earliest times, but its solemn celebration dates from 544, in the time of the Emperor Justinian.

Troparion of The Meeting of the Lord, First Tone: Rejoice thou who art full of grace, O Virgin Theotokos, for from thee hath risen the Sun of Righteousness, Christ our God, enlightening those in darkness. Rejoice, thou also, O righteous Elder, as thou receivest in thine arms the Redeemer of our souls, Who also granteth unto us the Resurrection.

Kontakion of The Meeting of the Lord, First Tone: Thou Who didst sanctify the Virgin's womb by Thy birth, and didst bless Simeon's hands as was meet, by anticipation didst even now save us, O Christ God. But grant peace in the midst of wars unto thy commonwealth and strengthen Orthodox Christians whom Thou hast loved, O only lover of mankind.

St. Bishop Nikolay (Velimirovic)

The Place of Holy Relics in the Orthodox Church

by St. Justin Popovich

Without doubt, matter is represented in the human body in a manner which is most puzzling, most mysterious, and most complex. The brain: What wondrous mysteries pass between its physical and spiritual parts! How vast is the experience of the human race. In no manner can one ever fully comprehend or grasp these mysteries. Indeed, little of this is accessible to the human senses or intellectual investigation. So it is also with the heart of man, formed as it is entirely and solely from cosmic mysteries. So formed, too, are every cell, every molecule, every atom. Everyone and all are set on their mystical path toward God, toward the God-Man. Inasmuch as it was created by God, the Logos, matter possesses this same theocentricity. Moreover, by His advent into our earthly world, by His all-embracing condescension as God and Man for the redemption of the world, the Lord Christ clearly demonstrated that not only the soul, but matter also was created by God and for God, and that He is God and Man; and for it, matter, He is all and everything in the same manner as for the soul. Being created by God, the Logos, matter is, in its innermost core, God-longing and Christ-longing.

The most obvious proof of this is the fact that God the Word has become Incarnate, has become man (St. John

1:14). By His Incarnation, matter has been magnified with Divine glory and has entered into the grace- and virtue-bestowing, ascetic aim of deification, or union with Christ. God has become flesh, has become human, so that the entire man, the entire body, might be filled

with God and with His miracle-working forces and powers. In the God-Man, the Lord Christ, and His Body, all matter has been set on a path toward Christ—the path of deification, transfiguration, sanctification, resurrection, and ascent to an eternal glory surpassing that of the Cherubim. And all of this takes place and will continue to take place through the Divine and human Body of the Church, which is truly the God-Man Christ in the total fullness of His Divine and Human Person, the fullness "that fills all in

all" (Ephesians 1:23). Through its Divine and human existence in the Church, the human body, as matter, as substance, is sanctified by the Holy Spirit and in this way participates in the life of the Trinity. Matter thus attains its transcendent, divine meaning and goal, its eternal blessedness and its immortal joy in the God-Man.

The holiness of the Saints—both the holiness of their souls and of their bodies—derives from their zealous grace- and virtue-bestowing lives in the Body of the Church of Christ, of the God-Man. In this sense, holiness completely envelopes the human person—the entire soul and body and all that enters into the mystical composition of the human body. The holiness of the Saints does not hold forth only in their souls, but it necessarily extends to their bodies; so it is that both the body and the soul of a saint are sanctified. Thus we, in piously venerating the Saints, also venerate the entire person, in this manner not separating the holy soul from the holy body. Our pious veneration of the Saints' relics is a natural part of our pious respect for and prayerful entreaty to the Saints. All of this constitutes one indivisible ascetic act, just as the soul and body constitute the single, indivisible person of the Saint. Clearly, during his life on the earth, the Saint, by a continuous and singular grace- and virtue-bestowing synergy of soul and body, attains to the

sanctification of his person, filling both the soul and body with the grace of the Holy Spirit and so transforming them into vessels of the holy mysteries and holy virtues. It is completely natural, again, to show pious reverence both to the former and to the latter, both to soul and body, both of them holy vessels of God's grace. When the charismatic power of Christ issues forth, it makes Grace-filled all the constituent parts of the human person and the person in his entirety. By unceasing enactment of the ascetic efforts set forth in the Gospels, Saints gradually fill themselves with the Holy Spirit, so that their sacred bodies, according to the word of the holy Apostle, become temples of the Holy Spirit (I Corinthians 6:19; 3:17), Christ dwelling by faith in their hearts (Ephesians 3:17) and by fruitful love also fulfilling the commandments of God the Father. Establishing themselves in the Holy Spirit through grace-bestowing ascetic labors, the Saints participate in the life of the Trinity, becoming sons of the Holy Trinity, temples of the Living God (II Corinthians 6:16); their whole lives thus flow from the Father, through the Son, in the Holy Spirit. By piously venerating the holy relics of the Saints, the Church reveres them as temples of the Holy Spirit, temples of the Living God, in which God dwells by Grace even after the earthly death of the Saints. And by His most wise and good Will, God creates miracles in and through these relics. Moreover, the miracles which derive from the holy relics witness also to the fact that their pious veneration by the people is pleasing to God.

The pious veneration of holy relics, based on their miraculous nature, originated from Divine Revelation. Even in the Old Testament God deigned to celebrate with miracles the holy relics of certain of those who were well-pleasing to Him. Thus, by the touch of the holy relics of the Prophet Elisea, a dead man was resurrected. The tomb and bones of this Prophet, who had prophesied to Jeroboam the destruction of idolatrous altars, were greatly revered in Judea. The Patriarch Joseph also left a testament to the sons of Israel to preserve his bones in Egypt and, during their exodus, to carry them to the promised land (Genesis 50:25).

The New Testament raised the human body to the sublime and divine heights, endowing it with a glory which the Cherubim and Seraphim do not possess. The Good News of the New Testament concerning the body—the significance and goal of the human body—is that, together with the soul, it achieves and inherits immortal life in Divine eternity. The Lord Christ has come to deify, to make Christ-like, the entire man, that is, the soul and body, and this by the resurrection, insuring thereby victory over death and eternal life. No one ever elevated the human body as did the Lord Christ by His bodily resurrection, the ascension of His body into heaven, and its eternal session at the right hand of God the Father. In this

way, the Resurrected Christ extended the promise of resurrection to the nature of the human body—"having made for all flesh a path to eternal life." Thus man now knows that the body is created for eternity through union with the God-Man and that his divine work on earth is to struggle, with the soul, for eternal life; to struggle, with all those means that convey grace and virtue, to make himself grace-filled, fulfilled by Divine grace, and created anew as the temple of the Holy Spirit, the temple of the Living God.

Bearing in mind that this New Testamental notion of the human body has been achieved and realized in the persons of the Saints, Christians show a pious veneration for the bodies of the Saints, towards holy relics, the temples of the Holy Spirit, Who by God's grace abides within them. But Holy Revelation indicates that by God's immeasurable love for man, the Holy Spirit abides through His grace not only in the bodies of the Saints, but also in their clothing. So it is that the handkerchiefs of the holy apostle Paul healed the ill and expelled unclean spirits (Acts 19:12). With his mantle the Prophet Elias struck the water, separating the waters of the Jordan, and along the dry bed of the river crossed the Jordan with his disciple Elisea (IV Kings 2:8). The prophet Elisea did the very same thing, himself, with the same mantle, after the taking-up of Elias into heaven (IV Kings 2:14). All this has its verification and source in the Divine power that rested in the garments of the Savior, which encompassed His most pure and Divine body. Moreover, by His inexpressible love for man, the Divine Lord allows the servants of His Divinity to work miracles not only through their bodies and clothing, but even with the shadow of their bodies, which is evident in an occurrence with the holy apostle Peter: his shadow healed an ill man and expelled unclean spirits (Acts 5:15-16).

The eternal good news of Holy Revelation about sacred relics and their pious veneration is proved, and is continually being proved, by Holy Tradition from Apostolic times to the present day. Innumerable are the sacred relics of the holy Chosen Ones of God throughout the Orthodox world. Their miracles are innumerable. The pious veneration of these relics by Orthodox Christians is everywhere to be found. And without doubt this is because the holy relics, through their miracles incite the Orthodox toward their pious veneration. From the very beginning, in Apostolic times, Christians piously preserved the honored relics of the Holy Forerunner and the holy Apostles, so that these could be preserved even for us. As well, during the times of persecution the sacred remains of the bodies of the holy Martyrs were taken away by Christians and hidden in their homes. From that time until now, the sacred relics of the holy Chosen Ones of God have, by their miracles, poured forth the immortal joy of our faith into the hearts of Orthodox Christians. The proofs concerning this are countless. We shall cite only several.

The way that the holy relics of the Saints were translated and greeted is in a touching manner described by St. Chrysostomos in a eulogy on St. Ignatius: "You, inhabitants of Antioch, have sent forth a bishop and received a martyr; you sent him forth with prayers, and received him back with crowns; and not only you, but all the cities which lay between. For how do you think that they behaved when they saw his remains being brought back? What pleasure was produced! How they rejoiced! With what laudations on all sides did they beset the crowned one! For as with a noble athlete, who has wrestled down all his antagonists, and who comes forth with radiant glory from the arena, the spectators receive him, and do not suffer him to tread the earth, bringing him home on their shoulders and according him countless praises. So also every city in turn received this Saint from Rome, and bearing him upon their shoulders as far as this city, escorted the crowned one with praises, hymning the champion.... At this time the holy Martyr bestows grace to the very same cities, establishing them in piety, and from that time to this day he enriches this city."

Speaking of the miraculous power of holy relics, Saint Ephraim the Syrian relates the following concerning the holy Martyrs: "Even after death they act as if alive, healing the sick, expelling demons, and by the power of the Lord rejecting every evil influence of the demons. This is because the miraculous grace of the Holy Spirit is always present in the holy relics."

During the finding of the relics of Saints Gervasius and Protasius, St. Ambrose, in speaking to his listeners, relates this with pious enthusiasm: "You know—indeed, you have yourselves seen—that many are cleansed from evil spirits, that very many also, having touched with their hands the robe of the Saints, are freed from those ailments which oppressed them. You see that the miracles of old times are renewed, when through the coming of the Lord Jesus grace was more abundantly shed forth upon the earth, and that many bodies are healed as it were by the shadow of the holy bodies. How many napkins are passed about! How many garments, laid upon the holy relics and endowed with the power of healing, are claimed! All are glad to touch even the outside thread, and whosoever touches it will be made whole."

Speaking of the miracles produced by holy relics, the

blessed Augustine says: "To what do these miracles witness, but to this faith which preaches Christ risen in the flesh and ascended with the same flesh into heaven? For the martyrs themselves were martyrs, that is to say, were witnesses of this faith.... For this faith they gave their lives, and can now ask these benefits from the Lord in whose name they were slain. For this faith their extraordinary constancy was exercised, so that in these miracles great power was manifested as the result. For if the resurrection of the flesh to eternal life had not taken place in Christ, and were not to be accomplished in His people, as predicted by Christ..., why do the martyrs who were slain for this faith which proclaims the resurrection possess such power? ...These miracles attest this faith which preaches the resurrection of the flesh unto eternal life."

Saint Damascene, summarizing the life-giving teaching of Holy Scripture and Holy Tradition concerning the pious veneration of holy relics, preaches in a Cherubic manner from the altar of his God-bearing and Christ-like soul: "The Saints have become according to grace that which the Lord Christ is according to nature. That is, they have become gods according to grace: pure and living habitations of God. For God says: 'I will dwell in them, walk in them, and I will be their God' (II Corinthians 6:16; Leviticus 16:12). The Holy Scriptures likewise say: 'the souls of the righteous are in God's hand, and death cannot lay hold of them' (Wisdom of Solomon 3:1). For death is rather the sleep of Saints than their death. Further: 'Precious in the sight of the Lord is the death of His Saints' (Psalm 119:6). What, then, is more precious than to be in the hand of God? For God is life and light, and those who are in God's hand are in life and light. Further, that God dwells even in their bodies in a spiritual manner the all-divine Apostle attests: 'Know ye not that your bodies are the temples of the Holy Spirit dwelling in you?' (I Corinthians 3:16). And, 'the Lord is Spirit' (II Corinthians 3:17). Thus, the evangelical truth: 'If anyone destroy the temple of God, him will God destroy—for the temple of God is holy, and ye are that temple' (I Corinthians 3:17). Surely, then, we must ascribe honor to the living temples of God, the living dwelling-places of God. These, while they lived, stood with boldness before God. The Lord Christ granted us the relics of the Saints to be fountains of salvation unto

Let no one disbelieve this! For if water burst in the desert from the steep and solid rock according to God's will (Exodus 17:6), and from the jawbone of an ass to quench Samson's thirst (Judges 15:14-19), is it then unbelievable that fragrant oil should spring forth from relics of the holy Martyrs? By no means, at least to those who know the omnipotence of God and the honor which He accords to His Saints. According to the Old Testament law, everyone who touched a dead body was considered impure (Numbers 19:11). However, the Saints are not dead. For from the time when He Who is Himself Life and the Author of life was counted among the dead, we do not call those dead who have fallen asleep in the hope of the resurrection and with faith in Him. For how could a dead body work miracles? And how, through the holy relics, are demons driven off, diseases dispelled, the sick made well, the blind restored to sight, lepers cleansed, temptations and tribulations overcome; and how does every good gift come down from the Father of lights (St. James 1:17) to those who pray with sure faith?"

All in all, the mystery of holy relics is at the heart of the universal mystery of the New Testament: the incarnation of God. The full mystery of the human body is explained by the incarnation, the embodiment of God in the God-Man, the Lord Jesus Christ. For this reason, then, the Gospel message concerning the body: "The body for the Lord, and the Lord for the body" (I Corinthians 6:13). And through a human body also the entire creation, all of matter, received its divine significance, the universal meaning of the God-Man. By man, who is sanctified in the Church by the holy mysteries and the holy virtues, the creation and even matter are sanctified, united to Christ. There accrues to this also a joy—the myrrh-streaming property of many relics. This wonder of myrrh has been given to the holy relics in order to indicate that Christians are truly "a sweet-savour of Christ unto God" (II Corinthians 2:15), sweet-smelling to God and to heaven. The truth of the Gospel is that the sin of man is a foul odor before God and every sin pleases the devil. Through the holy mysteries and holy virtues, Christians become "a sweet-savour of Christ unto God." For this reason, then, the holy relics of the Saints pour forth myrrh

From Orthodox Tradition, Vol. VII, No. 1, p. 9. Translated from the Serbian by Rev. Gregory Telepneff.

The universal faith of the Church concerning the pious veneration of holy relics was confirmed by the God-bearing Fathers of the Seventh Ecumenical Synod in its decrees: "Our Lord Jesus Christ granted to us the relics of Saints as a salvation-bearing source which pours forth varied benefits on the infirm. Consequently, those who presume to abandon the relics of the Martyrs: if they be hierarchs, let them be deposed; if however monastics or laymen, let them merely be excommunicated."

...That a pious veneration of the holy relics is a constituent part of the salvation rendered by the God-Man is also evidenced by the following facts: from the depths of sacred antiquity, churches were built on the graves and relics of Saints, and the holy Liturgy is performed only on antimensia, in which are placed parts of the holy relics. Moreover, the divine service books, especially the Menaion, are replete with prayers and hymns which refer to the pious veneration of holy relics....

HOW TO VENERATE HOLY RELICS

Approach the relics with utmost respect.

Do not touch the relics with your hands.

Cross yourself and bow twice and venerate the relics and then cross yourself and bow again.

Canonization of St. Mardarije of Libertyville and Chicago

On Sunday, July 16, 2017, His Beatitude Irinej, the Patriarch of the Serbian Orthodox Church presided the ceremonies of the local proclamation of the canonization of St. Mardarije of Libertyville and Chicago. The religious service was officiated at St. Sava Monastery of Libertyville where his holy relics are. His Eminence Metropolitan Nicolae participated at the event together with other orthodox hierarchs from Serbia and USA.

The events dedicated to the canonization started on Friday, July 14, 2017 at the Holy Resurrection Serbian Cathedral of Chicago with a symposium about St. Mardarije. On July 15, 2017 the Divine Liturgy was celebrated by several hierarchs at the monastery of Lake Villa, IL. On the day of proclamation, the Divine Liturgy was celebrated by the Patriarch of Serbia along with a group of bishops.

St. Mardarije was born in village of Kornet, in Montenegro, on November 2, 1889, and was baptized in his village church dedicated to St. George and received his baptismal name Ivan. His mother was from the well-known Bozovic family. Young Ivan was sent to further his education, first in Rijeka Crnojevic, Cetinje, Montenegro, and then in Belgrade, Serbia. While in Belgrade, young Ivan headed to monastery Studenica where after a short period of nov-

ice life he gets tonsured to monasticism having received the name Mardarije. With the decision of the Holy Synod of the Serbian Orthodox Church, now young hierodeacon Mardarije is sent to Russia in 1905 furthering his theological education until 1917. Between 1908 and 1912 he studied at the Theological Seminary of Chisinau, Moldavia.

On December 1, 1923, now archimandrite Mardarije is appointed as administrator of the Serbian American-Canadian diocese with the see in Chicago and that same year he purchased a property in Libertyville, Illinois, where later St. Sava monastery was built. He was elected by the Holy Assembly of Bishops of the Serbian Orthodox Church as the first bishop for the newly established Diocese in America on December 7, 1925. His consecration took place on Palm Sunday, the Feast of the Entrance of Our Lord Jesus Christ into Jerusalem, on April 25, 1926. From then on His Grace Bishop Mardarije, the first bishop of the Serbian Orthodox Church in North and South America, labored tirelessly in building churches, sowing Christian love, spread peace, preached and witnessed the Gospel of Christ throughout his Diocese. Having labored as bishop for almost ten years he died peacefully on December 12, 1935, hospitalized in Ann Arbor, Michigan, while writing his last Nativity Encyclical to his beloved flock. His earthly remains were laid to rest at St. Sava monastery in Libertyville.

The Holy Assembly of Bishops of the Serbian Orthodox Church during its regular session held from May 14-29, 2015 brought forth a decision that his name be added to the Diptych of saints of the Holy Orthodox Church.

<https://www.mitropolia.us/index.php/en/445-canonization-of-st-mardarije-of-libertyville-and-chicago>, 2017

St. Perpetua   Saints of Our Era

Most of what we know about holy martyrs is from witnesses who handed down the stories from generation to generation. But the story of one martyr has been kept in an old valuable diary which she herself wrote. This martyr was named Perpetua. She was a young married woman, twenty-two years old.

She had one child. As written in the diary, these events happened in the city named Carthage in the year 202 A.D.

Perpetua came from a rich and noble family. Her father, who dearly loved her, was not Christian. When the first persecution of Christians started, Perpetua, her husband, Satyrus, and her devoted maid, who was pregnant, were arrested with some other young Christians and thrown into prison. Perpetua's father implored her to renounce Christianity for his sake and her child's. She consoled him, cuddled her child, and asked him not to worry about the child. However, she told her father she could not renounce her faith. In prison, Perpetua looked after and consoled the other prisoners, and she was glad that she was allowed to feed her child.

Satyrus was executed first. After his death, Perpetua saw an amazing dream. She stood before a high narrow stairway, so narrow that there was room for only one person at a time. From the walls of the stairs protruded knives and razors, which were hung so that they could cut a person ascending the stairs. At the bottom of the stairs slithered a terrible dragon-like serpent. Perpetua saw in the dream how Satyrus courageously stepped over the serpent and climbed the stairs. At the top of the stairs, he turned and cried, "Perpetua, come, I am waiting for you. Be courageous and step over the serpent or it will get you." With these words, he turned and went through an open door from which there came a bright light.

From this dream we can understand the feelings of the holy martyrs: their greatest difficulty was overcoming the fear at the beginning of sufferings. Those who are committed to martyrdom must each decide his own path, and then to him will open the door to eternal light and love. Perpetua and her friends were condemned to death and thrown to wild animals in the amphitheater. They went to death with joy and light hearts.

From *Stories about Saints*, Moscow, 1994 Translated by Zoya and Vyatislov Panfilov

Saint Evmenios was born in Crete on Jan 1st, 1931, in a small village called Ethia. He was given the name Constantine at baptism and was the youngest of 8 children. His father, George Saridakis, fell asleep in the Lord when Constantine was only 2 years old. As a result of this, he and his siblings began to work at very young ages to support themselves, and their mother, Sophia.

It was clear that from young, Constantine was different than other children. While most kids were out playing, he would be helping in the church, or visiting small chapels throughout the village, to **light** the vigil lamps and pray, often long into the night. One day, the Lord granted him a vision of the Virgin Mary, who said to young Constantine, "One day you will become a priest".

At the age of 17, he set out for the monastery of Saint Niketas. The abbot received him happily and gave him the obedience of looking after 2 blind monks who lived at the monastery. After 3 years, Constantine was tonsured a monk and given the name Sophronios. it was a requirement of all men to serve in the Greek military at the time – even monks – and so, father* Sophronios embarked on this new chapter in his life. He was stationed in the artillery unit as an assistant cook. He went to church regularly and was even able to keep to all the fasts of the church, although something was wrong. In 1956, he became very ill and was hospitalized. For a while the doctors could not figure out what was wrong with him, until eventually one doctor diagnosed him with Hansens disease (leprosy). Upon hearing this, father Sophronios fell out of his bed laughing with joy. He later explained that he was grateful to God for giving him such a cross to bear because "a great cross heralds a great resurrection".

Not long after father Sophronios was transferred to a hospital in Athens, he was cured of this disease, although, seeing the multitudes of people who still suffered and were in great need, he decided to take up his abode in a nearby cell, next to the church of the holy unmercenaries. He would remain here, serving the people until the end of his days on earth. Father Sophronios's whole existence was dedicated to serving others. He was ordained to the holy Priesthood in 1975 and was given the name Evmenios, fulfilling the prophecy some years ago, given by the Mother of God. Father Evmenios reposed in 1999 on the 23rd of May.

HAGIA SOPHIA

THE ENDURING WITNESS

For the legacy of faith cemented into its stones can never be erased.

By Michael Whelton

After the conquest of Constantinople by the Ottoman Turks in 1453, the youthful 21-year-old Sultan Mehmed II slowly rode through the streets of the conquered city to the entrance of the of the Hagia Sophia. After gazing and appreciating its physical beauty he dismounted and stooping, he grabbed a handful of soil and sprinkled it on his turban as an act of humility before God. He then took a leisurely tour of the interior, climbing to the top of the church, to admire the vastness and beauty of its structure that projects an atmosphere of transcendence and other worldliness. Despite much opposition, he refused to tear it down.

While Sultan Mehmed II, recognized the obvious, majestic beauty of Hagia Sophia, this Moslem was blind to the truth that inspired its creation. Hagia Sophia was built to invoke spiritual awareness to a truth greater than oneself - Jesus Christ. After being used as a mosque, it became a

much-frequented museum, as it is today. Even with its former glory and grandeur dimmed and faded, its stunningly beautiful icons still pierce this darkened veil. With a soundless voice, they raise the soul and mind to the realm of the spirit, to a window to eternity, of the incorruptible kingdom of God.

The magnificent church of Hagia Sophia in Istanbul, Turkey, stands on the site of two previous churches that were destroyed by riots and fire, representing the truth, beauty, and goodness of the Christian message in stone, brick, and glass. It wasn't only a place of worship; this giant basilica containing the greatest mosaic art ever created, was the

heart of the Byzantine Empire where emperors were coronated. Constructed in 532-537, on the orders of Emperor Justinian, it was built in record time; 5 years, 10 months and 4 days. Standing for sixteen hundred years, there are few buildings of this age that have been preserved in such a flawless, complete state.

Hagia Sophia was designed by two masterminds: Anthemius of Tralles and Isidore of Miletus. These two geniuses were responsible for creating an architectural marvel, that combined

mathematics, geometry and engineering into creating an enormous building that challenged gravity and architectural norms. It was said to have taken the work of more than 10,000 men. By comparison, it took nearly a century to construct Notre Dame cathedral in Paris, (in Greek Hagia Sophia means Holy Wisdom). The cost was enormous, "Istanbul Encyclopedia" of 1945 places the cost at a staggering \$75 million, equivalent to \$1.3 billion today. That's more than the \$1 billion cost to rebuild Notre Dame.

It was once the greatest church in Christendom for nearly a thousand years, serving as the Byzantine Empire's main church and an architectural marvel for its time. In 1204, it was converted during the Fourth Crusade into a Catholic cathedral under the Latin Empire, before being restored

to the Orthodox Church upon the restoration of the Byzantine Empire in 1261. Materials used to construct the church were sourced from all over the Byzantine Empire. For instance, columns from the ruined Temple of Artemis at Ephesus, one of the Seven Wonders of the Ancient World, large stones from Egypt, black stone from the Bosphorus, yellow stone from Syria, and green marble from Thessaly.

The interior of the church is a marvel; its unique architecture has awed and intrigued scholars and visitors for centuries. “Four acres of golden glass cubes—millions of them—studded the interior to form a glittering canopy overhead, each one set at a subtly different angle to reflect the flicker of candles and oil lamps that illuminated nocturnal ceremonies.” This central dome is floated on a ring of forty windows, creating the illusion that it is suspended in mid-air with no real support, while bathing the interior of the nave in a soft glow of burnished gold. It is spacious enough for the Statue of Liberty to fit inside, with six feet to spare between the tip of her torch and the ceiling. Also, the interior easily could accommodate a large Boeing 747. “Forty thousand pounds of silver encrusted the sanctuary. Columns of purple porphyry and green marble were crowned by capitals so intricately carved that they seemed as fragile as lace.” The walls are lined with enormous marble slabs simulating moving water.

The innovative construction techniques, including lightweight materials and hidden ribs, contributed to Hagia Sophia’s longevity, despite earthquakes and natural disasters. Upon seeing the finished building, the Emperor Justinian reportedly said: “Solomon, I have surpassed thee”. Early in the 10th century, Prince Vladimir the Great, pagan ruler of the Kievan Rus' sent emissaries to his neighbors to learn about Judaism, Islam, Roman Catholic and Orthodox Christianity. After visiting Hagia Sophia his emissaries reported back: “We were led into a place where they serve their God, and we did not know where we were, in heaven or on earth.” This impressive experience was the deciding factor in Prince Vladimir's decision to adopt Eastern Orthodox Christianity for the Kievan Rus', around 988. The beauty of the Hagia Sophia lies not only in its marvelous, superb architecture, but also in possessing the greatest icons ever created.

Hagia Sophia had hundreds of images of saints. One of the most famous icons was that of Saint Mark of Egypt which was hung on the wall of the inner narthex, next to the door. You can still see the worn marks on the marble floor where people stood in front of it. The icon was hung from bronze hooks – which you can still see.

We know quite a bit about the icons of saints in the church and the interior furnishings, because many pilgrims wrote descriptions in their guidebooks for others who would visit the church. My wife and I have had the privilege of visiting Hagia Sophia on three occasions and each time it was a tremendous, spiritual experience. As you enter this giant basilica, you are overcome with a vastness of space that seems to expand even more as you

brothers to immediately re-plaster them.

After seeking permission from Turkish president Mustafa Kemal Atatürk, Thomas Whittemore of the Byzantine Institute, took on the arduous work of restoring the mosaics. In 1931. The Hagia Sophia was then converted from a mosque into a museum. This has resulted in many attacks from Muslim zealots calling Kemal Atatürk, a “tyrant” and an “infidel.” In 1985, Hagia Sophia was designated a UNESCO World Heritage Site.

The Enduring Message Of Hagia Sophia

Even from the beginning, this giant, Christian Basilica was far more than just a pile of marble, brick and glass. It was a sacred statement to the truth, righteousness, beauty and wisdom of Jesus Christ. Despite this great church being relegated as a museum, its message has not been diminished because the enduring power of its original purpose—to glorify Jesus Christ remains.

For those visitors who can see beyond the physical, they will see the obvious, deeper message of truth that will not be silenced. For the legacy of faith sown into its stones cannot be

progress, with the whispers and murmurs of the visitors transforming into a soft, shimmering hum, that floats suspended in this towering interior.

The Mosaics Rediscovered

After the sacking of Constantinople in 1453, the Hagia Sophia was turned into a mosque. In the next century, under the reign of Sultan Suleiman I, the Christian mosaics and frescoes were covered with whitewash and plaster. However, in the 1840s, Swiss architects Gaspare and Guiseppe Fossati, while repairing the building discovered the mosaics that had laid hidden for almost 400 years.

When the two brothers showed images of the mosaics to the Sultan, he was shocked at first, then angry, because he thought the brothers created them at his expense. Upon understanding their genuine age, he became angry at his predecessors for covering them up. However, he feared the populations’ reaction to Christian art being uncovered at what was now a mosque, he ordered the Fossati

erased, because Hagia Sophia, is filled with the haunting presence of those who are not physically there – all the Christian voices that worshipped for over a thousand years. As Christ reminds us in *Matt 9:16*: “But blessed are your eyes because they see, and your ears because they hear.” For here He highlights the difference between physical perception and true, spiritual comprehension. After 1600 hundred years Hagia Sophia has survived wars, plagues and earthquakes, to become one of the most important buildings in human history. Today, there are 30 major churches named after it in more than a dozen countries.

By Michael Whelton

**SCHEDULE OF CHURCH
SERVICES
FOR JANUARY 2026**

Saturday, January 3, Divine Liturgy at 10 am (English)
Sunday, January 4, Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Tuesday, January 6, **Christmas Eve** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Tuesday, January 6, **Christmas Eve** - Vespers at 6 pm (Serbian)
Wednesday, January 7, **Nativity of our Lord Jesus Christ** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Thursday, January 8, **Synaxis of the Most Holy Theotokos** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Friday, January 9, **St. Stephen, Archdeacon, Protomartyr** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Saturday, January 10, Divine Liturgy at 10 am (English)
Sunday, January 11, Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Tuesday, January 13, Vespers at 6 pm
Wednesday, January 14, **Circumcision of our Lord, St Basil the Great** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Saturday, January 17, Divine Liturgy at 10 am (English)
Sunday, January 18, **Feast of the Holy Cross** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Monday, January 19, **Theophany** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Tuesday, January 20, **Synaxis of St John the Forerunner** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Saturday, January 24, Divine Liturgy at 10 am (English)
Sunday, January 25, Divine Liturgy at 10 am (Serbian)
Monday, January 26, Vespers at 6 pm
Tuesday, January 27, **St Sava, First Serbian Archbishop and Enlightener** - Divine Liturgy at 10 am (Serbian)

Reverend Sinisa Milutinovic
204.894.7825
sinisa.djakon91@gmail.com

**РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА ЈАНУАР
2026. ГОДИНЕ**

Субота, 3. јануар - Св. Литургија у 10 часова (на енглеском)
Недеља, 4. јануар, **Оци** - Св. Литургија у 10 часова
Уторак, 6. јануар, **Бадњи дан** - Св. Литургија у 10 часова
Уторак, 6. јануар, **Бадње вече** - вечерње у 18 часова
Среда, 7. јануар, **Божих** - Св. Литургија у 10 часова
Четвртак, 8. јануар, **Сабор Пресвете Богородице** - Св. Литургија у 10
Петак, 9. јануар, **Св. Стефан** - Св. Литургија у 10 часова
Субота, 10. јануар - Св. Литургија у 10 часова (на енглеском)
Недеља, 11. јануар - Св. Литургија у 10 часова
Уторак, 13. јануар - вечерње у 18 часова
Среда, 14. јануар, **Обрезање Господње и Св. Василије Велики** - Св. Литургија у 10 часова
Субота, 17. јануар - Св. Литургија у 10 часова (на енглеском)
Недеља, 18. јануар, **Крстовдан** - Св. Литургија у 10 часова
Понедељак, 19. јануар, **Богојављење** - Св. Литургија у 10 часова
Уторак, 20. јануар, **Св. Јован Крститељ** - Св- Литургија у 10 часова (освећење славских колача од 8 до 9:45 и после Св. Литургије од 11:30)
Субота, 24. јануар - Св. Литургија у 10 часова (на енглеском)
Недеља, 25. јануар - Св. Литургија у 10 часова
Понедељак, 26. јануар - вечерње у 18 часова
Уторак, 27. јануар, **Св. Сава** - Св- Литургија у 10 часова

Свештеник Синиша Милутиновић
204 894 78 25
sinisa.djakon91@gmail.com

PARISH NEWS

Orthodox Choir Concert in Honor of the Most Holy Theotokos

On Friday, December 12, the feast day of St. Mardarije, the first bishop of the Serbian Church in Canada and America, our parish hosted the second Orthodox Choir Concert in honor and glory of the Most Holy Theotokos.

This year's concert brought together six choirs. In addition to the Serbian and English sections of the host choir, "Obilić," the audience enjoyed performances by the choirs of the Russian Church of the Holy Trinity, the Romanian Church of the Holy Trinity, as well as two city choirs – "Ne Ždali" and "Eklectika."

The evening began and concluded with the joint singing of the Lord's Prayer and the hymn to the Most Holy Theotokos, "Agni Parthene."

After the performances, participants and guests continued fellowship in the parish hall over a Lenten refreshment.

For next year, it has been agreed that the hosts of the concert will be the brothers and sisters from the Romanian Orthodox Church of the Holy Trinity. **The concert is scheduled for December 11, 2026.**

“Glory to God in the highest, And on earth peace, goodwill toward men!” Luke 2:14

- ♦ Executive Board of *St. Archangel Michael* Serbian Orthodox Church -School Congregation with the priest,
- ♦ Serbian School
- ♦ *St. Vasilije of Ostrog*,
- ♦ Ladies Auxiliaries *Kosovo Girl*
- ♦ Folklore Group *Mlada Srbadija*
- ♦ Church Magazine *White Angel* with all sections wish you Happy Nativity of the Lord Jesus Christ

**CHRIST IS BORN!
INDEED HE IS BORN.**

FESTAL CELEBRATION OF THE PARISH SLAVA AND TWO IMPORTANT ANNIVERSARIES

The celebration of the parish feast day—the Synaxis of the Holy Archangel Michael and all the Bodiless Powers of Heaven—began with Great Vespers on Tuesday, November 20. The festal observances continued the following day, on the very feast itself. The Divine Liturgy was served, followed by a procession (litija) around the church. The prayerful celebration concluded with the elevation and blessing of the festal gifts prepared in honor of

and congratulated the parish on two significant jubilees: the 20th anniversary of the consecration of the church and the 50th anniversary of the soccer club “Beli Orlovi.” On that occasion, Fr. Sinisa presented a certificate of appreciation to Mr. Njegoš Forcan, assistant coach of Beli Orlovi.

The cultural program continued with performances by the Obilić choir, the members of the amateur theatre group Agape, and the first ensemble of the folklore group Mlada Srbadija. After the program, Jelena and Dragan Petrović provided music and entertainment for the gathered faithful and guests.

The celebration continued on Sunday, November 23, with the Hierarchical Divine Liturgy served by His Eminence Metropolitan Mitrofan, together with Archimandrite Petar of the Russian Church, Protopresbyter Marko Radmanović, Protopresbyter Sinisa Milutinović, and Deacon Petar Marjanović. In his archpastoral homily, the Metropolitan reminded the faithful of the call to live the Christian life in love for God and for one another.

Following the Liturgy, a festal luncheon was prepared by the dedicated sisters of the Kolo Srpskih Sestara Kosovka Devojka. Students of the Serbian School St. Basil of Ostrog and the youngest members of the folklore group Mlada Srbadija offered a short program for a hall filled with parishioners and guests.

the Holy Archangel Michael by this year’s kumovi, the Plavšić family.

Protopresbyter Sinisa Milutinović

The formal Slava banquet and cultural program were held on Saturday, November 22. The evening began with Vespers, at which His Eminence Metropolitan Mitrofan offered his prayerful presence. Vespers was served by Protopresbyter Marko Radmanović, parish priest of St. Sava Church. At the kliros sang Protopresbyter Vuk Milišić, rector of St. Sava Church and diocesan deacon, together with Deacon Petar Marjanović, who accompanied the Metropolitan on his visit. Liturgical responses were offered by the church choir Obilić.

Following Vespers, the festal gifts were blessed in the hall, and the kum for the coming year was chosen—Mr. Goran Bućan. A Slava dinner and program followed. The evening opened with the singing of the national anthem Bože pravde, after which the parish priest, Protopresbyter Sinisa Milutinović, offered words of greeting

The First KOLOFEST in Vancouver

“When The Kolo Begins To Dance, Borders Disappear”

On November 8, 2025, the first KOLOFEST was held at St. Archangel Michael Serbian Orthodox Church in Vancouver. The initiative and organization of this beautiful cultural event were led by the folklore group *Mlada Srbadija*, which has been active under the auspices of our church for more than 50 years, bringing together many children and young people through traditional dance. In addition to the hosts, the festival featured over one hundred participants whose talent and energy delighted everyone present, reaffirming the importance of preserving cultural heritage through dance and song.

We were honoured to welcome two folklore groups from

songs and dances, and the smiles of the dancers—who performed even the most intricate steps with ease—left a deep impression on everyone.

After the folklore program, the celebration continued with delicious homemade dishes, traditional brass music, and live entertainment, culminating in a performance by our special guest from Chicago — DJ Spaz.

Our hope is for KOLOFEST to grow into an annual event that will gather participants from across Canada and the United States. This festival has shown how essential folklore is to our cultural identity and how important it is to pass this tradition on to the younger generations. Through folklore, new friendships are born, and commu-

San Diego and San Marcos, USA, as well as local Greek and Bulgarian groups from the Vancouver area, enriching the event with cultural exchange and fostering friendships among participants. Alongside *Mlada Srbadija*, the stage was brought to life by performances from folklore groups *Avala*, *Morava*, *Zornitsa*, *Anemos*, and *Minotavri*, each presenting authentic choreographies to a large and enthusiastic audience.

The lively audience responded throughout the evening with applause, cheering on the spirited young dancers. All in attendance enjoyed the diverse choreographies, vibrant costumes, and skilled performances of traditional folk dances. The variety of traditional attire, the authentic

nity is strengthened.

Through dance, song, and customs, we remember our roots and preserve our rich cultural heritage for generations to come.

We extend our gratitude to Father Sinisa and the St. Archangel Michael parish for supporting this beautiful project. A heartfelt thank you to all dancers, instructors, volunteers, sponsors, guest groups, and the audience for their tremendous support.

Until we meet again, we greet you with our motto: **“Folklore unites us.”**

olklore Group “Mlada Srbadija”

WELCOME and VENERATION OF HOLY RELICS OF SAINTS

"Even after death they act as if alive, healing the sick, expelling demons, and by the power of the Lord rejecting every evil influence of the demons. This is because the miraculous grace of the Holy Spirit is always present in the holy relics".

St. Ephrem the Syrian

Thursday, January 15th at 18:00

Vespers and Prayer

For health and salvation before the Holy Relics of Saints

† Holy Martyrs of Jasenovac † The Venerable Martyrs of the Saint Savva Lavra † St. John the Warrior † St. Tikhon Patriarch of Moscow † St. Panteleimon † St. Mardarije † St. Vladimir of Kiev † St. Perpetua † Holy Venerated martyrs of Medaljani Seraphim, Mardarije and Avakum

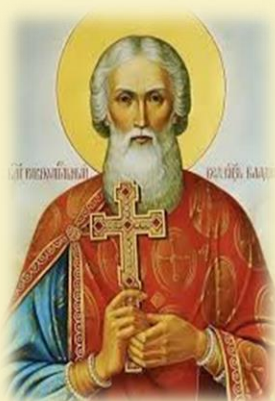
СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

СВЕТИ АРХАНГЕЛ МИХАИЛО

Црквеношколска општина у Брнадију, Канада

ДОЧЕК И ПОКЛОЊЕЊЕ МОШТИМА СВЕТИХ УГОДНИКА БОЖИЈИХ

"Они и по смрти дејствују као живи, исцељују болне, изгоне ђаволе, и силом Господњом одбијају сваки зли утицај њихов. Јер је у светим моштима свагда присутна чудотворна благодат Светога Духа".

Свети Јефрем Сирин

Четвртак, 15. јануар у 18:00 часова

Вечерња служба и Молебан

За здравље и спасење пред моштима светитеља

† Свети мученици Јасеновачки † Свети Свети мученици монаси манастира Светог Саве
Освећеног † Свети Јован Војник † Свети Тихон руски патријарх † Свети Пантелејмон †
Свети Мардарије † Свети Владимир Кијевски † Света Перпетуа
† Свети преподобни мученици медањански Серафим, Мардарије и Авакум

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

СВЕТИ АРХАНГЕЛ МИХАИЛО

Црквеношколска општина у Брнадију, Канада

